

ISTRANCA

edebiyat kültür sanat Ocak - Şubat 2024 Sayı: 8

ISTRANCA EDEBİYAT KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

Yıl : 2 Sayı: 8 Tarih: Ocak - Şubat 2024

Yayın Türü: E-Yayın, ücretsiz, iki aylık

İmtiyaz Sahibi ve Yayın Yönetmeni: Celal Çalık

Web Adresi: <https://istrancaedebiyat.com>

İletişim: istrancaedebiyat@gmail.com

Eserlerin hukuki sorumluluğu, yazarlara aittir.

Tekirdağ İli Dergi Temsilcisi : Şennur ÖKLÜK

Ön Kapak Resmi ve Arka Kapak Tasarımı : Hasan ÇELİKKOL

EDİTÖRLER:

Necmettin Yalçinkaya, Fikret Şimşek

YAYIN KURULU:

İbrahim Kamberoğlu, Ahmet Türkay, İsmet Arasan, Hasan Hüseyin Yalvaç, Hasan Akarsu, Mehmet Ali Tan, Metin Göktaş. Erdoğan Bol Refik Engin.

İÇİNDEKİLER

ANI - BARIŞ ERDOĞAN / SAİT'İN KALPAZANKAYA'SINDA	2
AHMET ABİ / İBRAHİM KAMBEROĞLU	3
ESMER RÜZGAR / HASAN HÜSEYİN YALVAÇ	4
PETUNYA ÇİÇEK AÇMIŞTI / AHMET TÜRKAY	5
ŞEYTAN DERESİ / İSMET ARASAN	7

KUŞLAR TÜNERDİ SESTELLERİME / ADNAN SUNGUR	8
BİR AYRILIK ŞARKISI / NECMETTİN YALÇINKAYA	9
ÖYLE BÖYLE BUYURDU ZERDÜŞT / ÖMER YILDIZ	11
SIZI VURGUNU / MEHMET KOÇ	12
ÖZÜRLÜ SORU / NECDET TEZCAN	12
İŞİĞA ÖZLEM / HAMDİYE OKUDAN ÖZER	13
SUS ÇIĞLIKLARI / FİKRET ŞİMŞEK	15
BİR AVUÇ KÜL TORTUSU / YILDIZ PARLAK	16
KÜÇÜK BALIKÇI / SALİH KOÇ	17
KARAYILAN / YALÇIN AYDIN AYÇİÇEK	18
KIRMIZI / BARIŞ ÖZER	19
YAKIN ZAMAN / HASAN ÇELİKKOL	20
ŞEHRİN IŞIKLARINDA / AHMET YILMAZ TUNCER	20
ÇİÇEK / ŞÜKRAN ALP	21
DÜŞLER ÜLKESİ / KADRIYE DAĞ	22
BİR ÖRDEK YÜZERDİ GÖLDE / AKIN GÖRE	23
AHMAKISLATAN / CAN TAŞAN	23
BANU İMER'DEN TEK KİŞİLİK AŞKLA YAŞAMA BAKIŞ / NURDAN ALADAĞ	24
ŞAİRLER / JASNA GUGİC	26
BULGAR ŞİİRİNDEN SEÇMELER (SON) / GÜYSÜM BİLALOVA	27
TEKİRDAĞ BÜYÜKŞEHİR TİYATROSU, İNSAN OLMAK -MEHMET ALTAŞ-	28
UMARIMIZ SEVMEK / MERAL TABAK TOKSOY	32
ANADOLU KOKARDI / SALİH KOÇ	33
MAVİDİR DÜŞLERİM SENİNLE / CEMAL KARSAVRAN	34
– GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TRAKYA BALKANLARDA TASAVVUF, BEKTAŞI, BEKTAŞI SÜREKLERİ VE ŞEYH BEDREDDİNİLER / REFİK ENGİN (SON)	35

ANI - BARIŞ ERDOĞAN

SAİT'İN KALPAZANKAYA'SINDA

-Elvan Tuncel'in anısına-

Günlük tutmanın heyecanını yaşadığım yıllar... Sonra attığım tüm taşların ürküttüğüm kurbağaya denk düşmediğini gördüğüm aylar... Saman alevine dönüşmesinden korkup kaçtığım günler... Baktım ki yazdıklarım yüreğimdeki as-kılarda tozlanıyor, mekân bir “sessiz ev”e bürünüyor, çaresizliğin hevinginde asılı durmanın bir anlamı yok. Heves yoksa nefes de tükenmiştir, yazmamı hemen sonlandırmalıydım.

Nasıl inkâr ederim o anlarda Bulantı'daki Antoine Roquentin'e dönüştüğümü, her şeyi birbirine karıştırdığımı, ürküp kaçtığımı. Roquentin, yine de eşyaların formunda bir değişikliğe gidiyor, bense eşyaları kimselerin görmediği garip eşyalarla takas ediyordum. Öz de varoluş da birbirine giriyordu. Artık kendim olmayı öğrenmeliydim. Kar suyu duruluğunda...

Edebiyat dünyasının postacısı olsam, rastladığım her şaire samimiyetle sorsam hiçbiri Sartre'ın, “*Dün şu böbürleniş dolu saçma cümleyi yazabilmişim: Yalnızdım, ama bir kente yürüyen ordu gibiydim.*” sözlerini söylemedim demez. Bakmayın Sartre'ın “dün” sözcüğünü yirmi dört saatlik zaman dilimine sıkıştırdığına, o “dün”, Özdemir Asaf'ın ifadesiyle “*Bugüne en uzak gün.*”; o “dün”, Cemal Süreya'nın ifadesiyle, “*Dün görüşemedik. İki yüzyıl görüşmemiş gibi geldi bana. Ve üç yüzyıllık göresim seni...*”

Geçen günlerin, ayların ve yılların ne önemi var sevgili Miryam Şulam, çağlar çağların üstüne devrilirken? Koca Sait Faik'in Burgazada'sında bulduğumuzda bir avuç insan nasıl da koca bir ülke kalabalığı yaratıvermişti. Üstelik bir zamanlar kalpazanların cirit attığı kayalıklarda. Hepsini unutuldu, o kayaların Kalpazankaya adıyla sembolleşmesinin üstünden üç Sait Faik kuşağı geçti. Kimi Hayyam'dan devraldığı kırmızı şarapla yıkanıp arınıyor kimi aslan sütüyle ruhunun kanaviçesini parlament mavisine boyuyordu. Ben de bir köşede Stelyanos Hrisopulos Gemisi'ni bekleyen Trifon tedirginliğinde

dedem Stelyanos'u bekliyordum.

Hatırlasana, dostları, Sait Faik'in öykülerindeki Sinağrit Baba'yla buluşturmştuk sanki. Dünyanın hayhuyuna takılanları, “... *bütün balıklar oltaya tutulan hemcinslerini kurtarmanın tek çaresinin koşup o yakamoz yapan ipi koparmak olduğunu akıl ettikleri zaman bu hareketin bir neticesi ve faydası olabilirdi.*” sözünün bü-yüsünde dinlenmeye bırakmıştık. Kimdi onlar: Elvan Tuncel, Şalom'da güzel yazılara imza atan Dalia Maya, Hasan Çağımını, Alev Kobak, ressam Yıldız Thwaites,...

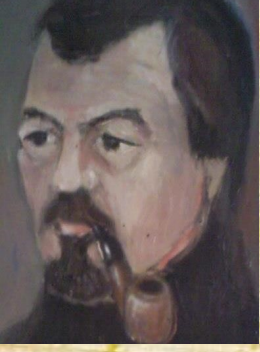
İçimizde Meryem saflığında bir arkadaşı-mız daha vardı ki onu birkaç ay sonra yitirmiş-tik. Sait bizim adımıza, “Ölen martıyı tanıyor-dum.” diyerek anar. O, Pyrgozlu (Burgazlı) balıklığı “Tahir'in martısıydı” belki.

Hepimiz yılların birikmişliğini dört saate sığdırmıştık. Sait'in çizdiği, “*Ah, bu insan yüz-leri!. Her şeyimizi bağladığımız, istediğimiz ka-dar bol hasletler... yüklediğimiz insan yüzleri!*” cümlesinden “hasletler yüklediğimiz” kısmını dilimize dolamıştık.

Schopenhauer, “*Kişinin arzularının peşin-de koşup durduğu şeyler sürekli olarak onu al-datır.*” derse de aldanmadım, “...*yanlış yola yö-neltir ve o sürçüp sendeler, sonunda düşer.*” de-se de sendeleyip düşmedim. Bugünden vazgeç-medim, Dostoyevski'nin eleştiri kokan “dün”ünden kısmetlenmeye çalıştım: “*Nenem hep eski zamanları över! Eskiden daha gençmiş, güneş daha çok ısıtıyormuş, kaymak bu kadar çabuk bozulmuyormuş. Hep eski zaman!*”

Arkadaşlığın cezvesini ocağa sürüyorum, dostluğun yününü eğirmeyi sürdürüyorum.

Söz veriyorum, sizin gibi genç kalmaya çalışacağım, kolay kolay yaşlanmayacağım. Burgaz'da bir kez daha yilkılarla Hristos Tepe-si'ne doğru koşturacağım, Manastır'da hepimiz adına dua edeceğim.

AHMET ABİ / İBRAHİM KAMBEROĞLU

a. türkay'a

hala vaktimiz var ahmet abi
bozdur derya deniz dertlerini
küçük küçük sitemlere,
sözüm söz ben dağıtırım ahmet abi
yolu gurbete düşenlere...

evdeki hesap çarşıya uymadı
bakanlar görmedi anlamadı görenler
o yüzden her çağda
su alıyor ömrümüzün takası,
hani parayı biz vermiştik ahmet abi
Allah aşkına neden düdüğü çalan başkası?...

habire sırtıyor ayrılığın aynasında yalnızlık
akıl edip saydın mı kaç bahar döndü
kapısından gönlünün,
kamçı boyuna inerek bir gün
unuttuğun gülüşünü getir ahmet abi
o imalı bakışları kahreden,
çok geç olmadan kalk gidelim uzaklara
her seher vakti bin 'seher' seni terk etmeden...

tekirdağlı yaşlı bir balıkçı anlattı bana
denizciler evi bilirmiş engin denizleri
ama delice özlerlermiş sakın koyları,
burada kimse bizi tanımıyor
tanıyanlar unutmuş,
ama neden düşlerinde hala
neden öykülerinde hep ahmet abi
kamçı boyları, tuna boyları, arda boyları?..

ESMER RÜZGÂR - HASAN HÜSEYİN YALVAÇ -

- Esmer bir rüzgârın kederleri esiyor çok uzaklardan
- Sözler kendini yiyip bitiriyor bunalımların anaforunda
- Öpülmemiş bir dudağın hasreti de değil beklenen
- Başkaları aranıyor birini bitiremeden
-
- Nasıl bir kaosa düşer taze yüreğin sevdası
- Bilirsin tanırsın sevmelerini okyanus tutamazken
- Anlatamazsın labirentine sıkışmış kadına
- Cümle alemin bildiği o ortak gerçeği
-
- Ve erimenin baş aşağı gidişine düşen esmerlik
- Sonunda kandan güle dönüşüp anlar mezarlığında
- Yaktı tüm güzel an'ların fotoğraflarını
- Yok ettiğini sanarak tüm tanıkları
-
- Artık yararı yok göz yaşına acı saklamanın
- Gitmek isteyen gider kalan kalır
- İnsanlar anlamasa da
- Dünyanın sevmek diye bir anlamı vardır
-
- Ey kendini yiyip bitiren esmer rüzgâr
- Yine de gel dinlen istersen yüreğimde
- Bende yanık değil fotoğrafları anıların

PETUNYA ÇİÇEK AÇMIŞTI - AHMET TÜRKAY -

Beni üzecek bir kehanette bulundu; isteyerek ya da istemeyerek düşüncelerimin arı kovanına çomak soktu.

“Kadir’in evde olmadığını, İstanbul’a iş aramaya gittiğini sanırım bilmiyorsun.” dedi.

“Çaban boşunadır Garip!” yanıtını verdim, özgüveni yüksek bir ses tınısı ile.

“Ne yaparsan yap şom ağızlı olamayacaksın.”

Çehresinde görmeye alışık olduğum alaysı gülümsemenin bir eşlemini uygulamayı denedim. Bu girişimim onun uyanık, ayrıca kurnaz bakışından kaçmadı.

“Hey! Katillige adım adım yaklaştığının ayırımında mısın? Aman dikkat et, ciddiliğini öldürme sakın!” diye bilinçsizce yaptığım bu nedensiz öykünme ile dalga geçti. Sonra iki adım atmış atmamıştım ki Garip’in tok, daha çok kırıcı olan ses tonlaması beni irkiltti.

“Seni yok edecek bir yıkıma hazır mısın Dağlı abim?”

Ansızın gövdemin ayva tüylerinin bile ürperdiğini duyumsadım. Birden büyüveren anlayamama bağlamalı bir şaşırma beni yarı arkama döndürdü:

“Ne demek istiyorsun?” diye sorarak düşüncelerim karışık, dağınık, gözlerimi gözlerine diktim. “Yoksa Garip’in gelecekte haber verme gibi bir yetisi mi var?” diye edilgin bir içsesle kendime sormadan edemedim.

“Hiç... Benimkisi saçmalık işte. Anlaşılan gitgide bunuyorum. Haydi, gözün aydın olsun; Bahadır’ın petunyası çiçek açmış. Bu muştuyu sana özellikle ben vermek istedim” diyerek, gönlümü almaya çalıştı.

Bahadır’ın bir türlü açmayan petunyasından söz etmiş miydim ben Garip’e?

Sıkı ağızlı özyapım göz önüne alınır, anlatmamış olmalıyım. Ağaç kesme kampındaki arkadaşlarım, evlilik ilişkilerine değin gizlilerini birbirlerine anlatmaya bayılırlar. Benim onlara anlatmadıklarımın bir şeyler kopartmak için yanar tutuşurlar. Demem o ki, eğer Garip’in gaipten haber vermek gibi bir doğal yeteneği yoksa neden telefon trafiğini hızlandırarak yavrularımın arasındaki ilişkiyi koyultmuş? Artı; kuzularımın ikisi de niçin aylarca susmuş, annelerinin uyarısına uyarak olayı dışarı sızdırmamıştı?

Gececeğim dereler, tepeler usuma dizildi. Yorucu bir yolculuk olacaktı. Dinlenmeye vakit kalmadan, gerisingeri dönmem gerekiyordu. Yumdum gözümü, açtım ağzımı; kaçınıcı kezdin yarı sesli Kadir’e veryansın ettim. Borç almadan, vermeden olmuyor, tamam. Ne var ki kişi arı satmış, namusu kiraya vermiş, borcunun üstüne yatmış olmamalı; veremese bile en azından gelip özür dilemeli, ödeme süresini erteletmeye çalışmalı. Eğer bu akşam onu evinde kıstırabilirsem, iki haftaya değin paramı geri vermezse konuyu yargıya taşıyacağımı söyleyeceğim. Ardına düştüğüm, öyle önemsenmeyecek bir tutar değildi. Dişten tırnaktan artırarak zor günler için biriktirdiğim bütün paramı Kadir’e kaptırmıştım.

Köye yolladığım imgelerim, çocuklarım beraberinde, yanıma döndü. Büyük oğlum Hakan, papağanı ne zaman alacağını sordu. Her hafta sonu oğluma yalan söylemeye bıkmıştım. İzin alıp kasabanın pazarına bir türlü gidemiyordum. Karım Aysun’a bu işi yüklemek istedim. Her zaman yaptığı gibi yüzünü ekşitti, kem küm etti. Bir anneye yakışmayan umursamazlıkla, “Bana ne,” dercesine omuzlarını kıstı. Hakan bu hafta da bana küsecek ama öyle ikide bir istediğim an istediğim yere gidemiyordum.

Bahadır’ın söz konusu petunyası umarım çiçek açmıştır. Çünkü onun için dağdan humuslu toprak getirmiştim. Çiçekçilik deneyimli, küçük oğlumun sınıf öğretmeni Gospoja Koleva: “Sabret ve bekle. Açmaması için bir neden yok” demişti. Oğlum da bekleye bekleye bir hal oldu. Gerçi Garip, açtığını söylemişti. Peki, o bunu nereden biliyor? Tanrım, Bahadır’ın petunyasının açmasının ailemiz için bir erincin, sevincin başlangıcı olmasını ne denli çok istiyordum!

Ya Garip'in, Kadir'in evde olmadığı, İstanbul'a iş aramaya gittiği söylemine ne demeli ve "Seni yok edecek bir yıkıma hazır mısın, Dağlı abim?" sorusunu nasıl algılamalı, açışmalıyım?

Bir şeyler bildiğini, kaldı ki söyleyemediğini mi anıştırmak istiyor? Yoksa Garip, Kadir, Aysun üçlünün, oğullarımı da içine çektikleri bir kumpasla mı karşı karşıyaydım? Garip'in, gerçekten telepatisi gelişmiş bir yeteneği olduğu varsayımını şu an öpüp başımın üstüne koyabilirdim.

Köye vardığımda yaşamın gürültü patırtısı dinmiş, köylüler evlerine çekilmiş, yatmaya hazırlanıyorlardı. Evinin yakınından geçeceğim için önce Kadir'e uğrayayım dedim. Nasıl olsa hafta içinde köyde olmadığımı biliyor. Hem bu beklenmedik arayışla onu köşeye sıkıştırmış olurum.

Duvarları tuğla ile örülü, üç odalı yapının merdiven sahanlığında durdum. Işıyor mu diye yanı başımdaki pencereye baktım. Salonun perdelerine yansıyan televizyon ışığı, duygularım gibi kimi bitkinleştiriyor, kimi güçleniyordu. Kadir'in o günkü dokunsalar ağlayacak halini ve "Bu düğünü yapamazsam, kız bana varmayacak abi!" demesini istemeksizin anımsadım. Birinin derdine deva olmak soylu bir davranıştır. Ancak borç yiğidin kamçısı olmalı, alacaklıdan köşe bucak kaçmamalıdır.

Zilin düğmesine basınca cık cık öten kuş sesi, evin köşe bucağını dolaştı. Birkaç saniye bekledim; içeride bir kıpırtı olmadı. Zili bu kez daha uzunca çaldım. Ses, odaları doldurarak dışarı taşıdı. Perde aralandı; saçlarını atkuyruğu bağlamış, kara, kuru, sevimsiz bir kadın yüzü görüldü.

"Kim o?"

"Benim Zühre bacı, Dağlı Rahmi. Kadir'e, söyle az dışarı çıksın. Kendisiyle konuşacaklarım var."

Kavga edermiş gibi bağıra bağıra konuşan kadının yetkeli sesi öfkeye dönüştü.

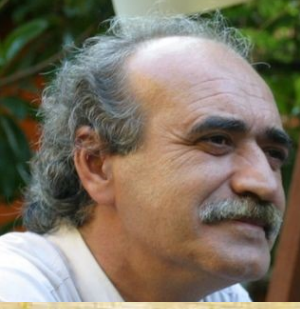
"Kadir evde yok; İstanbul'a gitti. Haydi, toz ol bakalım şimdi!"

Garip'in uzaduyumu gelişmiş biri olduğu sanısı bendeki varlığını koruyordu.

Eve vardığımda cebimden anahtarı çıkardım; ağır ağır giriş kapısını açtım, oturma odasına yollandım. Görünüşe göre çocuklarımın annesi, çok sevdiği Türk dizisini bu akşam seyretmemiş. Orada yoktu. Yatak odasına yaklaştığımda içeride birtakım fısıltılar duyar gibi oldum. Çocukların uyudukları odanın kapısını araladım; orada yoktular. Aysun, onları annesine sepetlemiş olacaktı. Bu sırada birden, yatak odamızın penceresi açıldı. Gitgide güçlenen içgüdü ve dürtünün itimi ile telefonumun kamerasını çekime hazırladım, yel gibi oraya girerek ampulü yaktım. Ancak külotunu giymeyi başaran Kadir'i, pantolonu elinde, kendisini pencereden dışarı atarken görüntüledim.

Aysun başını kaldırdı. Çehresi sararmış, solmuş; gözlerine korku mu utanç mı ne idiği belirsiz bitkin bir anlatım gelmişti! Bakışını yere indirdi, bir daha yüzüme bakamadı.

Garip'in: "Seni yok edecek bir yıkıma hazır mısın, Dağlı abim?" diyen alaylı sesi şimdi ruhumun bitimsiz derininden geldi. Alnıma damgasını vuracak, bunlara, bunalımlara boğacak, içimde fırtınalar koparacak bu utancı çaresiz, yüreğimde taşıyacaktım. Bir Rumeli gurbetçi türküsü: "Bir ah çeksem karşiki dağlar yıkılır," der. Benim ahımdan ise yalnız karşiki dağlar değil, Balkanların bütün kocamış dağları, tepeleri yıkılırdı.

ŞEYTAN DERESİ / İSMET ARASAN

■ çığırtı tenha bir kuytu
■ ağaç köklerinde şırıltılar
■ el ele aktı bütötlere
■ derinleyip çoğaldı gizlice
■ ve sustu sazanlar
■ gökçenezler, yılanlar
■ aba dolap dilini yuttu
■ sokaklarda haykırdı çocuklar:
■ *"Avarisi duvarisi erikleri çalarlar !"*

■ zehirle yutkundü dereler
■ ve analarına koştı
■ ne çare ! yukarı akmaz ırmaklar
■ denizlerin hayali kuş oldu önce
■ sonra adlarını unuttular

■ unuttu adını Şeytan Deresi
■ anasından kopuk /alabalık
■ o yüzden al al beneklendi
■ sustu yaşlılar
■ koştı gençler ormana
■ dallar, fişkinlar tepelendi
■ sürte sürte odunları
■ meydan dumanlandı
■ baba bir ateşten
■ taşındı ocaklara korlar

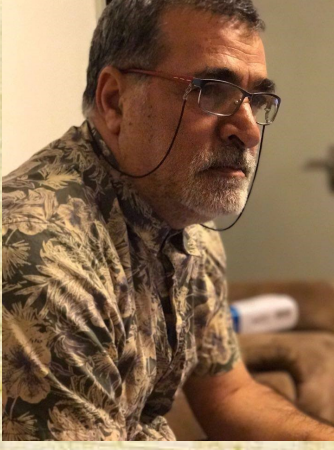
■ kış yenildi, kış gitti
■ kara kara bulutları savdık
■ geldi o gümrah bahar
■ ocağımız şeneldi
■ yanan temiz ateş
■ bahar temiz ateşle geldi"

"Aynalı Dere" şiir dosyasından,İstranca

KUŞLAR TÜNER SES TELLERİME - ADNAN SUNGUR-

- Yaşam koca bir sahra
- Kim Leyla kim mecnun belli değil
- Çok Leyla gördüm köşe başlarında müşteri beklerken
- Ne mecnunlar tanıdım kerhanede tombalacılık yaparken
- Bu dünya ahlarla vah'ların kısır döngüsü
- Keşke sokağına daha gitmedim
- Yavaş ol selim ağbi
- Kaybedenler durağında inecek yolcular var
- Kelle koltukta yaşıyoruz selim ağbi
- Nereye kaçsam insana benzeyen canlılar çıkıyor karşıma
- Pendik'te bıyıkları yeni biten bir oğlanın
- Boynunu kesmiş yobazın biri
- Malatyalıydı tersanede kaynak işçisi
- Hatırladın mı birlikte şarap içip
- Öksüz kalan yıldızların haline ağlamıştık
- Böyle hayatın şeyine diye başlayıp
- Ağız dolusu küfürler ederek geminin dibine işemiştik
- Sözümüz vardı o Malatyalı oğlana
- Karaköy de eti senin kemiği bizim diyerek
- Bir orospunun koynuna sokacaktık
- Bir hayali vardı
- Orospunun iki memesinin arasına sığınıp ağlayacak
- Sonra tek tek öpecekti dökülen gözyaşlarını
- Korkuyorum selim ağbi
- Depremden değil hatta yılandan hiç değil
- İnsanlardan korkuyorum selim ağbi insanlardan
- Bütün yorgun kuşlar benim ses tellerime tüner
- Önceleri anlayamadım şimdi iyice öğrendim kuşdilini
- Sordum sizin diliniz neyce
- Dediler sevgicedir bizim dilimiz
- Ben insanca dilinden anlamıyorum selim ağbi
- Böyle bir dil yok henüz icat eden olmadı
- Olsaydı herkes insanca konuşup anlardı birbirini
- Diyeceğim şu ki sakın gülme söyleyeceklerime
- Kuşdilinde yazılan bir şiire sarılısam
- Sallasa beni ayaklarında bilmediğim ninniler söylese
- Saçlarımı okşasa ellerimi öpe öpe uyutsa
- Uyumazlar be selim ağbi rahat vermezler
- Çünkü onlar sevgice konuşmuyor
- Artık en sevdiğim türkülerini bile söylemek gelmiyor içimden
- Böyle boktan bir hayatın
- Nesine küfür edeyim be selim ağbi

BİR AYRILIK ŞARKISI -NECMETTİN YALÇINKAYA-

Sıkıldı, elindeki kitabı bıraktı, okuma göz-lüğünü çıkardı, gözlerini ovuşturdu, kendisini yorgun hissediyordu. Sıkıntısını dağıtır sandı ve TV'yi açtı. Geçip karşısına oturdu. Elinde kumanda aleti, başladı kanallar arası gezinmeye. Bu uğraşı bir müzik kanalında son buldu. Onu yıllar öncesine davet eden bir şarkı çalıyordu... Dondu adeta. Bu şarkı onu kendinden kopardı aldı yıllar öncesine, yetmiş sekizli yıllara taşıdı. Ve özlem dolu bir gezintiye çıkardı. O zamanlar on sekiz yaşlarında, yerinde duramayan, kabına sığmaz enerjik bir gençti O.

Yarın bakışlı, özlemleri deniz, hasretleri okyanus olan bir gençti bu.

İçinde bulunduğu dönem, "devrim dönemi" ve devrim çok yakınlarda görünüyordu ona. Bir şeyler yapılmalı ve eller çabuk tutulmalıydı. Zaman bir örgüte, bir partiye tutunma zamanıydı. Öncelikle örgütlere katılmalı, sonra bir şeyleri öğrenme fikri ağır basıyordu. Araştırmaya girişmek zaman alabilirdi. İnsanlar mutlu ve inançlıydı. Dillerinde özgürlük türküleri düşmüyordu hiç. Yüzler güleç, gözler ışıltılı ve çakmak çakmaktı. Yarın bakışlı gençler büyük bir kavgaya hazırlanıyordu. Kuracakları yeni bir dünya düşüyle giriyorlardı yataklarına ve öyle de kalkıyorlardı. Sabah uyandıklarında mutlu ve dinç hissediyorlardı kendilerini. Yeniden hazırlanıyorlardı yeni bir kavgaya. Karanlıkla aydınlığın hiç bitmeyen kavgası...

Bu büyük kavganın arifesinde bazı işler ertelenebilirdi. Aşk gibi, evlilik gibi... Yalnızca savaşmak vardı, gelecek güzel günler için. İstemleri yalın ve gerçekti. Kan ve gözyaşı aksın istemiyorlardı. Çocuklar savaş görmesin, barış

içinde özgürce büyüsün, doğa şenlensin, dağlar kekik kokularıyla koksun istiyorlardı. Sözün kısası karanlığı yok edip, yerine aydınlığı koymaktı herkesin hedefi...

Şarkıyı işitince Kirvem, ince bir sızı gelip yüreğine bir kama gibi saplandı. Kalbi sıkışır gibi oldu. Şarkı aldı onu bir Sonbahar gününe götürdü; soğuk soğuk terlediğini hissetti. Güneş saklandığı yerden çıkmış, etrafa yüzünü gösteriyor, gülümsüyordu. Ilıkça esen bir yel yüzünü okşuyordu onun. Dallarını terk ediyordu yapraklar, yerler yapraktan bir deniz gibiydi. Kirvem sonbaharı içinde yaşıyordu. Birazdan olacakları önceden sezinliyor gibi bir hâli vardı.

Yıllar öncesine giderek, daha önceden belirledikleri görüşme yerine ayrı yollardan geldiklerini anımsadı. Önce Kirvem gelmişti, ardından Nergis... Tokalaşıp selamlaştılar.

"Merhaba" dedi Nergis gülümseyerek.

"Merhaba" dedi Kirvem. Ayaküstü hâl hatır sordular birbirlerine.

"Nasılsın?" diye sordu Nergis.

"İyiyim" dedi Kirvem. "Seni gördüm ya daha bir iyiyim"

Nergis de bir şeyler diyecek oldu, diyemedi. Utandı.

Ulu bir çınar ağacının altında, özenerek yapılmış bir tahta masanın uyumsuz plastik sandalyelerine oturdular. Birikmiş özlemlerini, üzümlerini, sıkıntılarını birlikte yatırdılar o bilmedikleri yabancı tahta masanın üstüne. Garsonu yanlarına çağırıp çay ısmarladılar. Garsonun tepsi içinde getirdiği tavşankanı çayları birbiri ardına afiyetle içtiler. Sigaralarını da katık yaptılar çayın yanında. Hoparlörden yükselen bir müzik sesi konuşmalarını böldü, kulak kesildiler. Bir ayrılık şarkısı çalıyordu. Kendilerini buldular bu şarkıda, kendilerini anlatan bir şarkıydı bu... Kederli bir ses... İkisi aynı anda, "Bu şarkı ikimizin olsun." dedi.

Ardından Nergis ekledi:

"Aramıza ayrılıklar, kilometreler, sıradağlar girse de asla birbirimizden kopmayalım, vazgeçmeyelim!" diye.

"Özlem duyduğumuzda, anmak istediğimizde birbirimizi, bu şarkı aşkımızın köprüsü olsun... Bu şarkı acılarımızı dindirsin." dedi Kirvem.

Uzun uzun bakiştılar, buğulu ıslak gözlerle. Ardından el ele tutuştular. İlk kez sokuldular birbirlerine, bir çift kumru kadar yakın... İkisi de utandı, yanakları kızardı Nergis'in. Bir süre öylece kalakaldılar.

Sonra Kirvem "yukarı"dan gelen kararı açıkladı Nergis'e, sesi titreyerek. Nergis şaşırıldı... Yine de bir şey söylemek istemedi. Sustu, "kaderine" boyun eğdi. Hem ne diyebilirdi ki? "Gitme yanımda kal benim!" diyemezdi. Hem dese de kalabilecek miydi Kirvem? Tayini çıkmıştı bir kez Kirvem'in. İmkânı yok gidecekti. Profesyonel çalışmanın bir gereği idi bu... O günlerde olağan işlerdi bunlar. İkisi de her şeyin bilinci içindeydi. Sessizce beklediler, birbirlerini süzerek... Üzülmediler gene de. Nasılsa aydınlığa gidecek günler yakındı. Hem Kirvem yakını biraz daha yakınlaştırmak için gitmiyor muydu uzaklara? Hem nasılsa bu ayrılık uzun süreli olmayacaktı!

En azından öyle düşünüyordu ikisi de! Her şeyi çarçabuk unutuverdiler. Biraz daha sokuldular birbirlerine, nefesleri karıştı birbirlerine. İçleri bir hoş olmuştu. Nergis dağlar gibiydi, kekik ve yalnızlık kokuyordu... Kirvem de bir dağ rüzgârı, bir ılık sevda yeli gibiydi... Kirvem sabredemedi, dayanamadı kekik kokularına... Nergis'in heyecandan titremekte olan dudaklarına usulca bir buse kondurdu, oradan doyasıya yudumlamaya başladı susuzluğunu... Karşılık vermişti Nergis.

Uzun uzun öpüştüler, çevrelerine aldırış etmeksizin hem de... Bir süre öylece kalakaldılar.

Akşamın alacasında, güneş saklandığı yuvasına geri çekilirken ayrılık zamanı gelip çatmıştı, korkunç bir kâbus gibi sindi üzerlerine ayrılık. Kalktılar tahta masadan. Kalkmazdan az evvel tahta masanın üzerine bir kalp resmini kazıyarak çizdiler. Kalbin tam orta yerine isimlerinin baş harflerini kalınca yazdılar, tıpkı lise li âşıklar gibi.

Gülümseyerek çıktılar çay bahçesinden. Bir süre sokaklarda amaçsızca dolaştılar, hiç konuşmadan. Bir dört yolun ayrımına geldiklerinde, kendilerinin de ayrılık zamanlarının geldiğini anlamışlardı. Uzun uzun bakiştılar, birbirlerinin resimlerini yüreklerine kazıyormuşçasına... Zaman durmuş, söz bitmişti sanki. Birden Nergis'in aklına yeni bir fikir gelmişçesine geriye döndü, hızla Kirvem'in boynuna atıldı. Yüzünü, yanaklarını defalarca öpmeye

başladı, ardından bir çocuk neşesiyle tekrar hızla uzaklaştı... Donmuştu Kirvem, ne diyeceğini bilemiyordu, şaşırmıştı. Ardından bakakaldı yalnızca. Elini kaldırarak,

"Ben de seni seviyorum." diyebilmişti ancak. Nergis duymadı bile onu... Hem yüzüne söylemeye cesareti yoktu Kirvem'in.

Bir daha arkalarına dönüp bakmak istemediler nedense. Nergis yolda kendini tutamadı, ağlamaya başladı. Hıçkırıklardan sadece omuzları değil, sanki bütün vücudu deprem dalgalarıyla sarsılıyordu. Kendisine çevrili gözlere aldırış bile etmeksizin...

Kirvem de doluydu. Duyguları ıslaktı. Ağlamadı gene de... Dişlerini dudaklarına geçirmiş kanatırcasına ısıırıyordu. Ağlasa rahatlayacağını farkındaydı. Ama yap(a)madı. Bir erkek için zordu ağlamak. Hele bir yarın bakışlı genç için daha zordu. Ağlamak ayrıca zayıflık demekti.

"İyisi mi" diye geçirdi içinden mırıldanarak. "Sevdamı ağır bir yük gibi yüreğime sarıp, birlikte götürmeliyim, gideceğim yere."

Yolları ayrıldı, o günden sonra. Günler haftalara, haftalar aylara, aylar yıllara döndü. Birbirlerinden bir haber alamadılar. İkisi de farklı paralellere düştüler, paralellerin bir daha kesişmeyeceğinin farkında olarak... İkisi de, günün birinde aniden çıkıp geleceklermiş gibi uzakları gözlediler...

Kirvem çok çekti, çok badireler gördü, cezaevleriyle tanıştı, dört duvarları tanıdı, sürgünleri tattı. Yalnızlığı, ihaneti yaşadı. Nergis ile olan anıları hep diri kaldı yüreğinde, onun sıcaklığıyla kışları yendi. Karanlıkta kaldığında hep onun gözleri yol gösterdi. Yıllarca aradı Nergisi vazgeçmedi. Ama bulamadı...

Çok uzaklarda bir yerler yanıyordu. O yangını yüreğinde hissetti. İçi acıdı. Otuz iki yıl öncesine inat, ağlamaya başladı. Gözyaşları çalan şarkının nakaratları oldu. Elini kaldırmak,

"Ben de seni seviyorum." diyebilirdi, ayrıldıkları günü tekrardan hatırlayarak. Rahatlar gibi oldu...

Sonra içinde yıllardır taşıdığı, daha önce yitirdiği birinin eksikliğini duyumsadı...

ÖYLE BÖYLE BUYURDU ZERDÜŞT / ÖMER YILDIZ

varkılan bir güç var
ben bedenim biz bedenleriz
kabul ise burası tamamdır / tamam demeli
kim demiş aşk bedenin oyuncağı diye
inanmayın has bu olamaz
aslında has da yalandır ya
karışık mevzular anlayacağım

derin mevzular anlayacağın hem bedenden
hem duygudan götürür

böyle buyurdu zerdüş
her bir bokta ahkam kesti
çok bilmiş bir insan az bilmiş bir insandan
kaç dal fazla sigara içer

benim bildiğim sigara düşünce ürünüdür
bırakalım düşünceyi de yine bir kadına gelem
ya da aşka
aşk kadından götürür aslında
kadını sorma
kadın aşkı hep susuz götürür

ruhları boğulmuş kolları façalanmış adamlar

böyle adamlar ya şairdir ya aşık
şairi boğan bellidir de
ne anlar bir kadın yara bereden

ne anlar bir aşık kadından

beden midir aşkı yaşayan / beyin mi
kan mı
kana bulaşmış kafa tasında ağırlıksız saklanmış
metafizik mi
aşk terazide ne kadar basar

dağ mağaralarına saklanır düz
aşk var ise aykırılık çepeçevre sarmıştır her yanı
susunluk bazen
minare boyu çığlıktır / bilinir
bilinir / aşkın yanında her melodi duyulmak istenmeyen
bir melodidir

alev gelir / her şeyi bitirir
mutlak olan yalnızca küldür

rüzgar da en güzel külü süpürür
ayrılığın tarifi küldür
aşk gibi zamanla ayrılık da mutlu eder
kadın zaten yoktur
aşk uçmuştur
kimliği meçhuldür

SIZI VURGUNU - MEHMET KOÇ

◆ ne zaman dalıma bahar düşse
◆ bir sızdır alır beni
◆ sağımda ana yangını
◆ solumda yar yangını
◆ tutup koyuveririm kendimi
◆ deli derya akan karanlığın kollarına
◆ hayatı yaşamaya yerinirim
◆ titrek ellerim tükenen mum gibi
◆ filtresine kadar içtiğim sigaram
◆ ah bu kederler geldi mi gitmezler
◆ su verin çatlamış cancağızıma
◆ baharları sürgün ettim diyarımdan
◆ hani iki damla yaşa yüklem diyorum
◆ çocuk gibi titreyen dudaklarımla
◆ bende bıraktığınız acıların tümünü
◆ gel gör ki anlamaz şerefsiz yürek
◆ köpeklesir durmadan sevdalarına
◆ vurasım gelir tam da can evinden
◆ şimdi bırakın beni bana kapı orada
◆ gülümserim belki sizler gibi ben de arada

ÖZÜRLÜ SORU / NECDET TEZCAN

● Senden çaldım ben seni
● Öncü depremlerinden yüreğimin
● Erik badem yine erken açtı neden
● Kuzuladı içimde yayla menekşeleri

● Sarı aşk merdivenin son basamağı
● İlkten sona taşınan ekvator
● İçime molozlar taşır kal-ü beladan
● Akça-pakça dağlarımda esen

● Açık alnıma yuvalanır kış kuşları
● Hep o balkan yeli soylu soy ağacım
● Sarı saçlı mavi gözlü göçmeni
● Bu kaçınıcı ilk ve tek özürlü soru
● Çırpınır oltalarında bir koca ömür

IŞIĞA ÖZLEM -HAMDİYE OKUDAN ÖZER-

Yine şenlik vardı sınıfta. Alabildiğine coşmuştu herkes. En ufacık şeylere yüreklerinde kahkaha kopuyordu. Bütün öğrenciler bu neşe şöleninden oburcasına yararlanıyorlardı. Yalnız, evet yalnız bir kişi vardı bu âleme katılmayan. O, olanları en arkadaki sırasından, gözlerinin önüne küme küme yığılmış bulutlar arkasından seyrediyordu. Bu, bahtı da adına benzeyen Hüsrân'dı; o hep böyle yapardı zaten. Kimse görmemişti onun eğlencelere katıldığını. İlk yıllarda arkadaşları aralarına almak istemişler, hatta ısrar da etmişlerdi. Ama başaramayıp “Aman bu suratsız kızla mı uğraşacağız!” deyip bırakmışlardı kendi haline. İyi de etmişlerdi kendilerince. İşte öğretmen okulunu bitirmek üzere oldukları halde o, hep öyle kalmıştı. Hep somurtkan, hep hüznü... Arada bir yastıklara gömülerek içi koparcasına ağlayan, kimseyi dost bilip açılmayan, kapalı, kısacası anlaşılamayan bir kızdı. Kendilerine uymadığı, onların güzel sözlerle ara sıra gururlarını okşamadığı için de onu hiç sevesileri, yanına yaklaşıları gelmiyordu doğrusu. Ama sınıfta öyle küstah, duygusuz arkadaşları vardı ki, zaman zaman basit şakalar, iğneli sözlerle onu sinirlendirmekten, ızdırabıyla alay etmekten geri kalmıyorlardı.

Hüsrân, hem onları seyrederek görünüyor hem de derin derin düşünüyordu; şimdiye kadarki hayatı kopuk kopuk gözlerinin önünden geçiyordu yine. Hep düşünmek, hep kalbini nurlandıracak bir ışık aramakla geçmişti hayatı. Bu ışığa olan özlemi ona güç veriyordu yaşamak için. Şu karşısında oynayan, zıplayan, yürekten gülen arkadaşları ne kadar farklıydı kendisinden. Onların hayatlarını düzenleyen anne babaları vardı muhakkak. Hayatın yükünün zerresini dahi omuzlarına vermedikleri belliydi. Ama kendisi öyle miydi ya... Onun doğumu, anne ve babasının ölümü olmuştu. Babaannesiyle yapayalnız kalmışlardı dünya

denen bu dengesizlikte. Babaannesi, kendilerini yaşatabilmek için babasından kalan ne varsa satıp savmak zorunda kalmıştı. Aslında bir öğretmenin gönül zenginliğinden başka nesi olabilirdi ki... Olanları da bencil, insanlık duyguları olmayan akrabaları sömürmüşlerdi kısa zamanda. Sonra da kendilerini tanımaz olmuşlardı.

Hüsrân, dünyada varlığını hissetmeye başladığı an yalnız iki dost ona bağrını açmıştı. Yalnızlık ve doğa... Babasından da iki miras; duyguyla yoğrulmuş bir ruh, onurlu bir zekâ...

Ta o zamanlardan beri anlamamışlardı insanlar onu. Onların bir tek düşünceleri vardı; midelerini doyurmak. Yalnız bunun için çalışıyor, yalnız bunun için birbirlerini sevebiliyorlar, dostluk kurabiliyorlardı. Çıkarları için kardeş kanına girebiliyorlardı yürekleri sızlamadan.

Hüsrân'ın hiç midesi doymadı ama o, midesinin açlığını duymadı hiçbir zaman. Onun kalbi açtı, ruhu açtı. O, bu açlığın ızdırabını çekiyordu. Hem ne ızdırıp... Gittikçe büyüyor, büyüyordu onun körpe varlığında. Karanlıktan bir perde sardı etrafını sımsıkı. Işık, ışık diye çırpınmakta iken yüreciği, aydınlık bir dost kavradı onu birden. Bu el, köyünün öğretmeninin eliydi. Anılarının en aydınlığı, en parlağı olan bu kısımda, duyduğu hazzı uzatmak için durdu; ağır ağır yaşamaya başladı...

O gün avlularındaki armut ağacının altına oturmuş, küçük karagöz kuzusunu kucağına almış, hem okşuyor hem ağlıyordu. Köyün öğretmeni de baharın güzelliğini duyurabilmek için öğrencilerini kıra götürüyordu. Hüsrân'ı ağlarken görüp yanına yaklaştı. Neden ağladığını sordu. Hüsrân'ın cevabı “Hiç “ oldu. Zorlukla ismini, yaşını öğrenince, okul çağının içinde bulunduğunu anlayarak “Seni baban neden okula göndermiyor?” dedi. Hüsrân yaşından umulmayan sert, küskün bir sesle “Benim babam yok, beni okula çağırmadılar!” dedi. Öğretmen üzülmüştü. Köydeki bütün çocukların kaydını titizlikle yaptığı halde nasıl olmuştu da bu çocuk kalmıştı. Hüsrân'ın nüfus kütüğüne kayıtlı olmadığını öğrendi. Derhal ona bir nüfus kâğıdı çıkarttı ve okula kaydetti.

Hüsrân'ın etrafını saran karanlık yavaş yavaş dağılıyordu. Öğretmen, onun keskin zekâsını fark etmiş, büyük bir şefkat ve ilgiyle üzerinde duruyor, onun kalbini kazanmak, ona güç verebilmek için özel bir ilgi gösteriyordu. Hüsrân, kısa zamanda arkadaşlarına yetişti, hatta onları geçti. Sınavla yaşının seviyesindeki sınıfa alındı.

Öğretmenin yakın ilgisi, içten sevgisi onun yüreğini sevinçle doldurmuştu. Sevmek, seilmek ihtiyacında olan küçük kalbi ona kopmaz bağlarla bağlandı. Zamanının çoğu öğretmenin evinde geçiyor, derslerinden artan zamanda öğretmenin hanımı ona dikiş öğretiyordu. Kendisine öğrenmesi için sunulan her şeyi oburcasına hazmediyor ve daha daha diyordu. Öğrenmeye doymuyordu. Çocukları olmayan bu iki kişilik aile, onu derin bir sevgiyle bağlarına basmışlardı.

Hüsrân, okulu bitirince öğretmen okulu sınavlarına girdi ve başardı. Fakat sevinmeye zaman bulamadan ailesinin tek kişisini, babaannesini de kaybetti. İnce ruhu büyük bir sarsıntı geçiriyordu. Manevi üzüntüleri yanında maddi sıkıntı da son sınırına ulaşmıştı. Okul masraflarını karşılayacak kimsesi kalmamıştı. Akrabaları dahil hiç kimseden yardım kabul etmeyi gururuna yediremedi. Çok sevdiği o iki insandan da bunu kabul edemedi. Ama manevi bağları gittikçe kuvvetlendi. Küçük tatilleri okulda geçiriyor, büyük izinlerde öğretmenin evine gidiyordu...

İşte beşinci sınıfı da doğrudan geçmiş, sevinç içinde izin hazırlığını yapıyordu. Yarın köyüne, öğretmene gidecekti.

Köyünün toprağına ayağını bastığı an içi içine sığmıyordu. “Benim sevgili köyüm, benim vatanım, ne kadar da güzelsin!” dedi. Akşam, köyün üzerine çökmek üzereydi. İçi özlemlerle kavruluyor, gözlerinden kopan damlalar, çimenlerin üstüne yuvarlanıyordu. Güneşin battığı yöndeki mezarlıkta anne ve babaannesinin altında yattığı selviler onu hüzünle selamlıyordu uzaktan. Kapıyı çaldığı zaman ezan sesi dalga dalga sarıyordu köyünü. Ezberlediği ama şairini hatırlamadığı şiirin son dizeleri döküldü dudaklarından “Okunuyor uzaklarda ezan / İnanmak güzel şeydir Kezban / Esen cenup rüzgarlarından / Beni sorar, ağlarmışsın.”

Birbirlerini seven insanların beraber olmaktan doğan mutlulukları içinde izin günlerinin sonlarına geldiler. Zamanının en büyük kısmı, çeşitli kitaplar, çeşitli konular üzerinde öğretmeni ile tartışarak geçmişti. Bu birlikte çalışmalar, sohbetler öyle tadına

doyulmaz anlardı ki...

Okula dönmesine iki gün kalmıştı. Yine öğretmeniyle bilimsel bir konu üzerinde konuşuyorlardı. Bu arada Hüsrân, öğretmenin sevgi dolu aynı zamanda acılı bakışlarla kendini uzun uzun süzmekte olduğunu fark etti. Aynı anda dün akşam, öğretmenin pembe elbisesinin yakasına kırmızı Latin çiçeğini takarken ellerinin garip bir şekilde titrediğini hatırladı.

Gece gözüne uyku girmedi. Düşünüyor, düşünüyordu. Kırmızı Latin çiçeği büyüyor, büyüyor; yüzüne yaklaşıyor, arkasından öğretmenin acılı bakışları içine acı acı saplanıyordu.

Sabahleyin kalktığı anda sevgi ve acı yüreğinde sarmaş dolaş olmuştu. Deneyimsiz ama yaratılıştaki anlayış gücü ona her şeyi anlatmıştı. Bundan sonra her şey zor olacaktı. Gidinceye kadar öğretmenin yüzüne bakamadı.

Vedalaşırken içi kopuyor, acıdan bir tek söz söyleyemeyecek halde bulunuyordu. Arabaya bineceği an, öğretmeni onu çaresizliğin, ümitsizliğin acısıyla bağrına bastı ve: “Biliyorum bir daha gelmeyeceksin buraya. Gel demeyeceğim, çünkü seni çok iyi tanıyorum!” diyebilirdi güçle.

Arabada başını arkaya yaslamış acı acı düşünüyordu. Bundan sonra bu köy, bu çok sevdiği ev, canından üstün tuttuğu iki insan haramdı ona. Son geliyordu buraya. Vereceği en acı ama en doğru karar buydu. O, her zaman doğru olanı seçecekti. Gelecekteki hayat yolunun ışığı yine kararıyor, bir bulut iniyordu gözlerine. Yalnızlık... İşte kendisini hiçbir zaman terk etmeyecek biricik dostu gene açmıştı ona kollarını. Kaderi ne kadar acımasız davranıyordu ona. Şimdi de kendine bile açıklayamayacağı ümitsiz bir sevgi doldürmüştü yüreğine.

Etrafını saran karanlığın içinden bir tek ışık görebiliyordu; okulunu bitirmek, bir köye atanmak ve hayatını kendisine muhtaç olanlara adanmak, onların ruhi açlıklarını doyurmak. Ona mutluluk verebilecek yalnızca bu ışık vardı bundan sonra. Bütün gücüyle ona sarıldı.

.SUS ÇIĞLIKLARI - FİKRET ŞİMŞEK -

viran olmuş hâllerim
ne çok haykırım
yüreğimde viyadüklerin enkazı
yankılanır sus çığlıkları

içime işlemişliği bu acımın
hani, dağlar girer araya
ayrılıklar vardır
uzaklar vardır
hasret çığırır / böyle
gidilir
hani, yollar vardır
gurbet vardır kalınır orta yerinde

kimi zaman yarasalar uçar usumdan
vuslat vurulmalarında
sarılırım yalnızlığıma
uyku da tutmaz, yazarım

vadedilen neydi Allah aşkına
şafak vakti bu sağanak mı istasyonda
yoksa prangalara vurulmuşluğumu bileklerimin
raylarda yine gurbetin aksak ritmi
geçti işte o tren de

hey sen şair
suya hasret
forsalar kadar çatlamış dudakların
hadi, kır prangaları
damıt kızıl bulutu
iç kana kana
unut dünyayı
manolyaların üzerinde kalsın hüzn

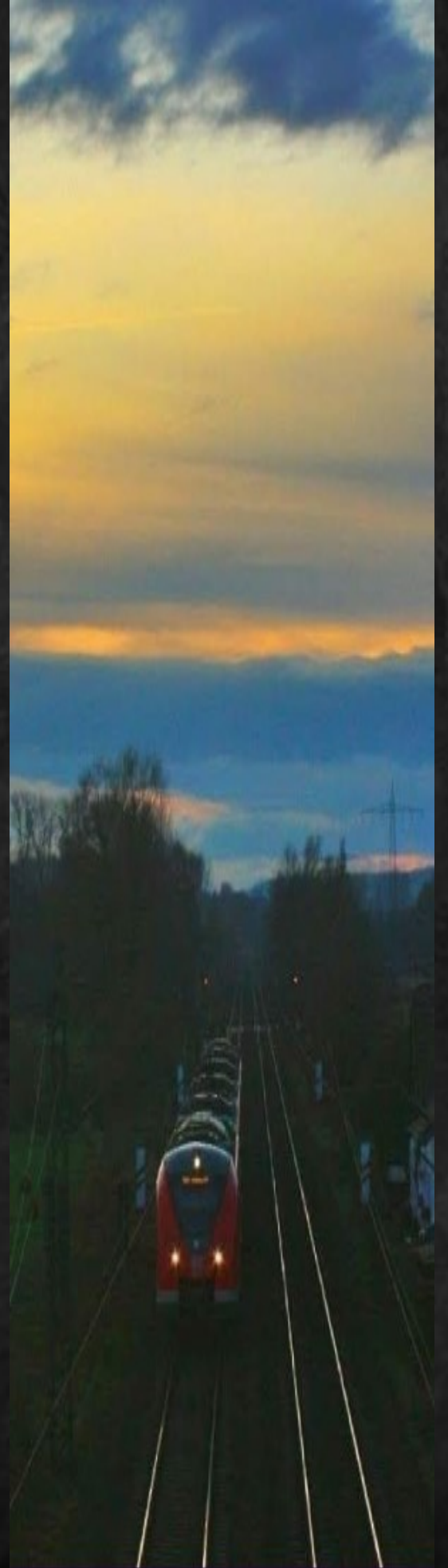
şimdi bir yalnızlık türküsü
içime titrerken yıldızlar
kılcal damarlarıma kadar turkuaz

gecenin gözleri kapanıyor
karanlığa pusu kurmuş akrep
zamanı unutmuş yelkovan

mahsül
tarlada talan
kasırğa vurgunu
gözlere oturmuş kan

Gurbetin bir adı hasret
Bir adı sancı
Hadi a ğ l a h ü z ü n l e r i ş a i r !

..

BİR AVUÇ KÜL TORTUSU / YILDIZ PARLAK

eski bir hikayede yolcu olmak meselesiydi tüm detay
düşmesi kopmuş bir göğüs iliğinin çaresizliğinden bakıyordu
gönlü dünyaya
öyle mahçup ve bir o kadar hevesli ...

karakışa meydan okuyan bir papatya serseriliği idi her hece
ve malum ayaz, karanlık ve daha binlerce bilinmeyen ülserli korkular
uykusu kaçan bir yılan sinsiliğine
kucak açan sarmaşığı boğarken cümleler
minnetsizliğin azametine sır dökülüyor diye başladı o efsane...

üç vakitten bahseden bir kahve falından çıkmıştı belki de bu son umut
uzun bir yol vardı gidilecek,
belki yarın belki de yarın kaçkını bir dünün hevesiyle...

-bekle ki içindeki kemirgen düşlerini öğüten değirmen yıkılsın
ağır dönen çarkının içinde zaman suçlu ve herkese sağır kalsın-

komşu keder üç defa vurdu kapıya
kapı irkildi o kadar alışmıştı ki bu ıssızlığa
yüzünde sandık çeyizinden bir kaç iz taşıyan o sararmış gülümseme
öykündü
kayıplar hanesine yazmıştın onu, hatta eski bir şarkıya nakarattı, içli
sordum, umursamaz maskemi takıp aynaya
rahmetli kimdi ? kimliksiz bir acıyı doğru muydu böyle almak içeri...

ruhunun orta yerinde sızı saklayan bir cümle döküldü dudaklarından
gözlerinin bulutuna saklanmış bir yıldız sarmışken omuz başlarını
sağın, solun meleklerine emanet ettik dedi onu, o şimdi mutlu...

..
onaylanmış bir gidişin geride bıraktığı
asırlarca saklanmış bir çömleğin içinde bir avuç kül tortusu
neydi ki farkı
seni de o gecesi gündüzünden keskin bir yaranın sahibi yapan o mesele ?

aklımdaki üç vakitli bir masaldan bozma şiirin son mısrası burası
meşki ile büyüsü unutulmuş dün'lü yalnızlığı aldım yanıma
sürükledim tüm kelimeleri, atmak için rüzgarını yıkmış bir uçurumun
en ucuna ...

düş' e düşen
dert ben'im...

KÜÇÜK BALIKÇI / SALİH KOÇ

Ferhat, Anadolu'nun, Karadeniz'e kıyısı olan küçük bir sahil kasabasında, daha on sekizine bile girmeden gönlünü kaptırdığı Hacer'i kaçırmak evlenmişti. Karı koca tek katlı kulübe benzer evlerinde, kendi hallerinde yaşarlardı. Azgın dalgaların kıyıları dövdüğü gecelerde, tek ekmek tekneleri kayıklarını düşünürdü evin adamı.

O yıllar; tifo, kızamık, kabakulak, verem gibi hastalıklar etrafta kol geziyordu. Annebabalar, dedeler, nineler çevredeki salgın hastalıklardan çocuklarını nasıl koruyacaklarını düşünürlerdi. Keşke tek düşünceleri bunla sınırlı kalsaydı. Bir de yaşam zorluğu vardı ki, o da az şey değildi.

Tek gelir kaynakları, denizdi. Karadeniz'in azgın dalgalarının izin verdiği ölçüde balığa ve yakacak için çalı çırpı toplamaya çıkabilirlerdi.

Giyim kuşam, el tezgâhlarında dokunan bezden; ekmek, bulgurun; haftada bir cuma günü kurulan pazardan, süt, yoğurt ise komşular arasında değiş tokuş ederek sağladıkları şeylerdi.

Et işini, balık yiyerek çözerlerdi de gaz, tuz, ispiro için para gerekirdi. Onun da tek kaynağı denizdi. Deniz dediğin öyle sıradan bir deniz değildi. Poyraz esti mi günlerce dalgalar kıyıları döver, kayıklarını beşik gibi sallardı... Yapraklarını dökmüş ağaçların dalları, esen rüzgâr ile düdük gibi öter, uğultusu uykularını kaçırdı. Selvi ağaçlarının genç olanları, birini selamlar gibi yerlere kadar eğilir, doğrulurdu...

Evlendikten yaklaşık bir yıl sonra ilk göz ağrıları kızları ve birkaç yıl sonra da gök gözlü, esmer bir oğulları dünyaya gelmişti. El bebek, gül bebek çocuklarını büyütme çabaları tifo biricik kızlarını ellerinden almıştı. Günlerce evlat acısının etkisinden çıkamamışlardı. Anne

üzüntüden neredeyse vereme yakalanacaktı.

Tek tesellileri; gök gözlü oğullarıydı. O, olup bitenin pek farkında değildi ama zaman zaman ne dediği anlaşılmasız ifadeler ile kendince sesler çıkararak ablasını arardı. Bu durum, evin annesinin üzüntüsünü katlayarak artırır. Keşke kızları da yaşasaydı. Bir oğlu, bir de kızı olanların mutlu bir yuva olarak kabul gördüğü yıllardı. Hele ki bir oğlun varsa el üstünde tutulursun. Kocan göğsünü gere gere her topluluğa girebilirdi. "Erkek adamın, erkek çocuğu olur," denilir, kendisine yer gösterilirdi... Ama iş böyle devam etmedi. Yavaş yavaş dile geldiği; anne, baba demeye başladığı bir ilkbahar akşamı elde kalan gök gözlü ve "Gökmen" adını verdikleri çocukları hastalandı. O yıllarda çok salgın olan su çiçeğinden kurtulamadı... Onu da toprağa veren ailenin elleri koyunlarında kaldı. Anne günlerce yazgısına ağladı. Baba bir süre balığa bile çıkmadan evinde oturup kaldı.

Anadolu; darda, zorda kalan insanlar için adına "kader/yazgı" dedikleri bir söylem üretmişti. Her zorda kaldıklarında iliklerine kadar işlemiş bu söyleme sığınırldı. Neredeyse tesellilerin tek kaynağı buydu.

Aradan yıllar geçmiş, ölen iki çocuklarından sonra bir oğulları dünyaya gelmişti. Yaşasın diye adını da "Yaşar" koydular. Anadolu'da böyle bir inanış vardı o yıllarda. İlk kız çocuklarına "İlknur" son çocuklarına "Yeter" veya "Songül" gibi adlar koyarlardı ki, çocukların adları çevrede bir mesaj olarak algılanırdı.

Yaşar, evin tek çocuğu olarak serpildi, büyüdü. Yaşar, zaman zaman babası ile balığa çıkardı. Ağrı denize atmanın ve toplamanın, balığı kasalara yerleştirmenin inceliklerini öğrenmişti.

Yine denize birlikte çıkıp ağ attıkları günün akşamında babası aniden hastalandı. Acılı sıcak çorba içirmekten tutun da ayağının altına sıcak tuğla, sirkeli bezi altına koymaya, tülbent ile başı sıkıca sarma gibi bilinen bütün yöntemler denense de babası yataktan kalkıp, denize attıkları ağları toplayacak gücü kendisinde bulamamıştı. Babası kan ter içinde bir köşede yatarken, o, babasının hastalığı, iyileşmezse evin geçiminin nasıl sağlanacağı gibi yaşamsal sorunlarla cebelleşerek sabahı zor etti.

Bir ara uykuya dalmış, uykusunda ağına takılan balıklar, rüyasına bile girmişti. Tan yeri kıpkızılken erkenden kalktı, giyindi. El tabanı kadar yağlı ekmeği annesinin elinden alırken, gülümsedi.

İlk defa tek başına denize açılacaktı. Şansına o gün denize açılacak küçük bir balıkçı için güzel bir hava vardı. Buraları avucunun içi gibi bilirdi... Akşamdan babası ile birlikte ağlarını attığı yere ulaşmak için küçük kayığına bindi. Rıhtıma bağladığı ipleri çözdü. Kürekleri yerine taktı, çekmeye başladı. Usta bir kayıkçı gibi kayığı, ağların yanına yanaştırdı. Kayığın akıntıda sürüklenmemesi ve yerinde sabit kalması için demir attı.

Denizdeki ağları kayığa çekmeye başladı. Seyrek de olsa ağına, gece rüyasında gördüğüne benzer balıklar takılmıştı. Ağlar, çektikçe ağırlaşmaya başladı. Gücü gittikçe azalıyordu. Ağına bir deniz kurbağası takılmıştı. Ne yapacağını şaşırarak küçük balıkçı oturup biraz dinlendi. Gücünü topladı. Kurbağayı kayığa çekti. Daha sonra kurbağayı ağdan kurtardı, onu tekrar denize bıraktı. Kurbağa denizin maviliklerinde gözden

kayboldu. Küçük balıkçı teknedeki zıplayan, kendini yerden yere atan balıkları biraz izledi. Daha sonra onları tek tek kasalara doldurmaya başladı. Yerine geçti. Kürekleri tekrar çekmeye başladı. Sevinçten rıhtıma ne zaman geldiğini anlamadı. Kayığını her zamanki yerine sağlamca bağladı. Balık dolu kasaları kıyıya çıkardı. Balıkları kooperatif yetkililerine teslim etti. Aldığı parayı gururla cebine koydu.

Yaşar, babasının hastalığından sonra, o gün ilk defa denize açılmış, balık tutmuş, kazandığı parayı annesine vermişti. Annesi sevinçten kocasının hastalığını unutmuş, gözyaşlarına boğulmuştu. Gözyaşlarını başındaki yazmanın uçlarına silerken oğlunu bağrına bastı. Artık bundan böyle; “oğul ekmeği” yiyeceklerdi.

KARAYILAN / YALÇIN AYDIN AYÇİÇEK

**Bembeyaz bardakta kırmızı şarap
şişede mi
bardakta mı
yoksa yürekte mi kalır tortusu
Ayrılmadan çok önce
nah şurama çöreklenir bir karayılan:
Ayrılığın korkusu**

KIRMIZI / BARIŞ ÖZER

falezlerden denize baktı
uzun uzun
gözleri karanlığa bulaşmış
kırmızı kazaklı bir kadın

bir yol var;

incecik parmaklarıyla
akciğeri arasında
süzülen duman

bir yol yok;

kalbiyle umudu arasında
yalnız,
kalın bir duvar

bir gül vardı elinde
yaprakları rüzgarda dağılan

falezlerden denize baktı
uzun uzun
tırnakları karanlığa saplanmış
kırmızı kazaklı bir kadın

"Bilirim" dedi
Gözyaşım da sendendir
ve biraz tuzludur tadın

YAKIN ZAMAN / HASAN ÇELİKKOL

- Bir aydın gözaltına alındı
- Yasak şarkılar yüzünden
- Seslerin rengi siyah, uzun zamandır
- Karanlık tünele dönüşüyor zaman
- Hükümünü yitirmiş bir karar var, benim ahım
- Başkasının günahı
- Bildiğim ve bilmediğim ne kadar suç varsa üzerime atılan
- Korkum yok, Nuh Tufanı değil ya
- Nasılsa çıkarım, birkaç gün sonra değil yarın
- Deniz kokusunu saklarım okyanusa, okul dönüşü
- Çiçeklenir bahar, saksıda, pencere kenarında
- Gençliğin rüzgârında dağılır saçlar
- Gözlerimi çevirdiğimde aşk sonsuz, senin gibi
- Gerçeğin adı gibi sonsuz
- Yıldızlar, tüm çiçekler, her hak arayışım
- Özgürlüğün ihtiyacı olan tutku gibi sonsuz
- Yanmış topraklarda büyüyen çiçeğim ben

ŞEHRİN IŞIKLARINDA / AHMET YILMAZ TUNCER

- Şehrin beyaz ışıklarında yalnızlaşıyor insanlar
- Kararıyor sokaklar ıssızlaşıyor caddeler
- Şehrin ışıkları konuşuyor
- Birbirlerine haykırıyor
- Yolu şehre düşmüş bir yolcu
- Kendini çölleşmiş bir ışık içinde buluyor
- Yalnızlıklar sabaha doğru sevişiyor
- İssiz caddelerde ve boş sokaklarda
- Şehrin beyaz ışıklarında yalnızlaşıyor insanlar
- Aynalarda kırılıyor bakışlar
- Bir dilim ekmeğe uzanırken eller
- Şehrin ışıklarında kayboluyor insanlar

ÇİÇEK / ŞÜKRAN ALP

Çiçek, oturduğu koltukta öyle bir hayal çukurunun içine dalmıştı ki kendisine geldiğinde televizyonda Doğu illerinden birinden genç bir kızın zorla evlendirilmek istenirken evden kaçıışı ve bu kaçış sırasında trafik kazası geçirerek hayatını nasıl kaybettiği hem fotoğraf hem alt yazı hem de sunucu tarafından anlatılıyordu. Bunu bekâr evinde, oturduğu yerden izleyen otuz beş yaşını geçmiş yalnız bir kadın olan Çiçek, haberin sonunu dinlemeden gözleri televizyona takılı halde geçmiş günleri aklına geldi.

Doğu'nun en sıcak, en kırsal köylerinden birinde her tarafı güneşin sararttığı zamanda, topraktan yapılmış, alçak damlı, sıvaları dökülmüş, pencere kenarları beyaz badana ile boyanmış, tavanlarında kırlangıç yuvalarının olduğu evlerden birinde ağıtlar ağlama seslerine karışıyor, güneş ortalığı, ölüm de yürekleri kavuruyordu. Canhıraş ağlama seslerinin yükseldiği bu evden omuzlarda tabut çıkarılıyordu usulca. Evin önünde birikmiş kalabalık evden çıkan diğer kalabalıkla birleşerek mezarlığa doğru giderken henüz on üç yaşında ancak yüz ifadesi ile genç kız olarak diye tarif edilecek esmer, iri gözlü, zayıfça, uzun ve sarı saçlı kız, iki kadın tarafından sarılmış, evden çıkarılan tabutun içerisindeki annesi olduğu halde tek bir damla gözyaşı akıtmadan kalabalığın önünde yürüyordu.

Babasını kaybettiği zamanı hayal meyal hatırlıyordu. Artık ikisi de yanında yoktu. Sekiz kardeşin en küçüğü idi. Tek erkek olan abisi de çok uzun zamandır yurt dışında kaçak olarak yaşıyordu.

Bundan sonraki yaşamının ablasının yanında geçireceğini, bunun da çok zorlu bir durum olduğunu biliyordu.

Annenin ölümünün üzerinden günler, aylar, aylar geçmişti. Yazın çalışmak için diğer ev halkı ve köylülerle birlikte pamuk toplamaya gidiyordu. Genç kız ortaokulu köye yakın okulda bitirmiş, lise dönemi başlamıştı. Ancak ailesinden hiçbir kız çocuğu lisede henüz okumamıştı. Artık evlenme zamanı da gelmişti ve iyi bir başlık parası getirebilirdi eve. Oysa ki Çiçek köydeki hiçbir kıza benzermiyordu. El işi yapmıyor, dikiş dikmiyor, evlilik hayalleri kurmuyordu. Çünkü Çiçek'in başka hayalleri vardı,

Geceler kısa, yıldızlar yakın, ay bütün beyazlığıyla gece yattığı tahtın üstündeydi. Her yıldız ona bir yol gösteriyordu. Yattığı yerden kollarını başının altına koymuş, köyün kulakları yırtan sessizliğinde düşünüyordu. Muhakkak okumalı ve buradan çıkmalıydı. Muhakkak okumalı, bu geleneği bozmalıydı. Söz verdi kendi kendine buralardan gitmeliydi. Ama yalnızdı bu düşüncelerinde.

Yanında kaldığı ablasına sürekli liseyi okuyacağını söylüyor ama konuşma hep tartışma ile bitiyordu. Çünkü eniştesi de okumasını istemediği gibi, hemen evlendirip başlık parası istiyordu. Bu düşünce Çiçek'in hayallerini daha da kamçıyordu. Günlerce yemek yemediği, hayallerine ket vurmak isteyenlerle hiç konuşmadığı oluyordu. Okumalıydı. Okumalı ve hayallerini gerçekleştirmeliydi. Annesinin ölümünden sonra geçen zaman, gelecek güzel günlerini, istediği bir yaşamı sürdüreceğini düşünüyordu. Tüm katlı çıkmalara rağmen, Çiçek dediğini yaparak, okullar açılmadan pamuk tarlalarında çalıştığı zamanlarda biriktirdiği paralarla liseyi okumak için şehirdeki uzak akrabalarına ablasıyla birlikte gitti.

Çiçek kalabalık içinde ama hep yalnızdı. Aylar geçiyor, yıllar yılları kovalıyor, Çiçek güle dönüşüyordu. Geçen zamanı hep lehine çevirmeye çalışıyordu.

Kendine geldiğinde senaryosunu yazdığı dizinin reklamı yapıyordu. Düşündü; köyde oturdukları evin toprak damından odaya “pıt pıt” yağmur damlaları düşüyordu. Oturduğu evin penceresinden dışarıdaki yağmuru kâh dinleyerek, kâh seyrederek yere düşen her yağmur tanesinin oluşturduğu küçük gölcükleri seyrediyordu. Demek ki hayat da böyleydi. Damla damla biriktirip sonra içinde yüzülecekti yaşamın.

Odasına göz gezdirdi. Aklına pencere kenarları beyaz badana ile boyanmış toprak damlı ev, evin içine düşen yağmur damlaları, pamuk kozalakları, kozalaklardan kanayan parmakları, başlık parası geldi. Çıktığı köyde kızlar hâlâ liseyi okuyamıyordu. İşte buradaydı o. Hayal ettiği yerde, kendisiyle yaşıyordu. Yerinden kalktı, mutfağa doğru gitti. Boşalan bardağına çay doldurdu. Yeni hayalleri ve yeni umutlarıyla çayını yudumlamaya başladı.

DÜŞLER ÜLKESİ / KADRIYE DAĞ

Babil Kulesi
Yıkıldı bir kere
Kin tohumları ekildi
Yeryüzüne
İnsanın kutbu
Buz keserken öfkeye.....

Sular çekiliyor, dereler kuru
Nehirler kısalıyor habire
Çocuğum, şunu da söyle
Göle yoğurt çalan Nasrettin
Güldürmüyorsun artık biline
Yoğurt çaldığın gölde, aranıyor define...

Eksiliyor bir bir her şeyimiz
Havamız, suyumuz, toprağımız
Ektiğimiz tohumumuz, ekmeğimiz
Milyon milyon çoğalıyoruz
Ele, el açıyor uzanıp ellerimiz
Bil çocuğum, kan akıyor en uzun
NEHIRLERİMİZ.....

ÜÇ ÖRDEK YÜZERDİ GÖLDE / AKIN GÖRE

Cunda'ya giden yolda
İlgın ağaçlarının altında
ömrü kısacık bir göl vardı bu aylarda.
İlgınların dalları göle eğilir
gökyüzüyle buluşurdu suda.

Üç ördek gizlendikleri kuytudan çıkıp
gölde uzun uzun yüzerlerdi.
Bataklığın otları arasından yaklaşıp
Onları seyrederdim uzaktan.
Sonra kayalık sahile iner,
adanın karşısındaki kıyılara bakardım.

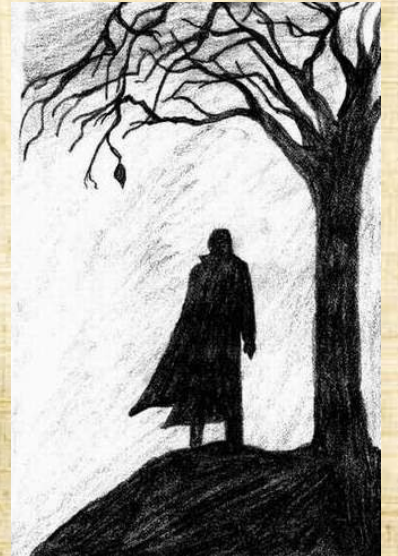
Gölden havalanmış üç ördek
üstümden uçarlardı o sırada.
Ortalık birden ıssızlaşırdı.
İlgın ağaçlarına bakardım son kez.
Gölün kıpırtısız sularında
Yüzerdi bulutlar.

AHMAKISLATAN / ÇAN TAŞAN

Çarpılıp, körlükte yıkanmışım,
İliklerime kadar su kusmuşum,
Bulutta damla koymamışım,
Bana yağmuru anlatma.

Sahaflara düşmeden
Diline düşmüşüm nasılsa!

BANU İMER'DEN TEK KİŞİLİK AŞK'LA YAŞAMA BAKIŞ - NURDAN ALADAĞ-

Banu İmer'in Mühür Yayınları'ndan çıkan "Tek Kişilik Aşk" adlı öykü kitabı 2023 yılının Eylül ayında okurlarıyla buluştu. İmza ve söyleşi gününün yağmurlu bir havada olması Banu İmer ve yeni öykü kitabıyla buluşmamıza engel olamadı. "İçinde aşk söz konusu olunca ıslanmak kaçınılmazdır!" diyerek kitabı imzalı alabilmenin mutluluğunu yaşadım.

Tek Kişilik Aşk 13 öyküden oluşan bir öykü kitabı. Yazar Banu İmer' in ilk kitabı "İki Çarpık Bacak" adlı deneme kitabını okumuş, çevremdeki dostlara okutmuş ve okumayanlara da önermişim. Kalemine ve yüreğine güvenerek yazdığı öykülerinin merakla kitaplaşacağı günü bekliyordum. Şimdi elimdeki kitabın sayfalarını çevirdiğim öykülere can alıcı gözle bakıyorum. İlk öyküsü kitaba adını veren Tek Kişilik Aşk'ı okuduğunuzda tanıdık olaylar ve karakterlerin hayatımızda olmasına şaşırabilirsiniz. Belki de yazarın sizi gizlice gözlediğini ve bunu öykülediğini düşünebilirsiniz. Yaptığı betimlemeler sayesinde zihninizde oluşan sahneye siz de ışınlanabilirsiniz. Aşkın her yerde sizi yakalayabileceği gerçeğini ortaya koyan "Hikâye Sabah Vapurunda Geçiyor" öyküsünde siz de vapura binip aşkınızla karşılaşma umudunu içinizde taşıyabilirsiniz.

Yazar İmer, eğitimci görevinin yanı sıra insanlara sorunlarını çözmeye yardımcı olduğu farklı dallarda da yardımcı oluyor. Anlaşılan o

ki elde ettiği deneyimleri öykülerine yansıtmayı başarmış. Öykülerdeki öznenin yazar olmadığını düşündüren değişik anlatıcılar kullanması dilinin akıcı olması öykülerin rahat okunmasını sağlıyor.

Yazar İmer, "Tek Kişilik Aşk" adlı öyküsünde usta şairlerin unutulmayan dizelerine de yer vererek yabancı şarkı sözlerini Türkçe karşılığını da yazarak öykülerini güçlendirmiş.

Kitabın içindeki diğer öyküler sırasıyla; Hikâye Sabah Vapurunda Geçiyor, Rastlantı, Hayat Yeniden, Beklenmeyen Yanıt, Ardından, Köşebaşında Bir Kadın, Yakıcı Duygular, Son Oyun, Yağmurlu Bir Günde Buluşma, Vadedilmemiş Aşk, Nedensiz, Sıkıcı Bir Gün. Başlıklarla bile aşk üzerine küçürek bir öykü yazılabilir. "Tek Kişilik Aşk" öykü kitabını okurken aşk treniyle yolculuk yapıyor gibisiniz. Birbirine bağlı ama her biri farklı yaşamlar. Özgür olma duygusu, büyük sevmeler, kaybedişlerle okura yaşatılan hüznün...

Öykülerde karşılıklı konuşmalara sıkça yer verildiği gibi içsel konuşmalarda konuşma metinlerine eşlik ediyor. Kırmızı ruja yüklenen anlam birkaç öyküde yerini almış.

Öykülerdeki beğendiğim alıntılar özellikle metafor kullanılan cümleler oldu.

"Her şeyin renk değiştirip beyaza büründüğü bu gecede soğuk, keskin dişli bir canavardı." (s.30)

"Sözcüklerin cehenneminde yanmış, duyguların soğukluğunda üşümüş bir çıkış yolu aramıştı evlilikleri için" (s.36)

"Koyu bir gölge hayatımdan gidişin. Gülmelerim eski gülmeler değil. Hiçbir şey aydınlatmıyor yüzümü" (s.42)

"Ruhumun bulanık karanlığını, sabahın aydınlık maviliği örtün istiyorum." (s.54)

Sonuç olarak; Banu İmer, "Tek Kişilik Aşk" adlı öykü kitabıyla kadın erkek ayrımı yapmadan insanın sevme sevilme ihtiyacını ortaya koyarken bireyin yaşayacağı tüm duyguları gözler önüne sermiş. Büyüteçle baktığı toplumsal olaylarda ayrıntıları yakalayarak kurgulamış öykülerini. Yazarken ince eleyerek hayat süzgecinden de geçirerek yansıttığı öykülerde emin adımlarla yürüyen insanın sesini duyurmuş. Bu sese kulak veren herkesin içsel yolculuğa çıkmasına adeta davette bulunmuş.

Öykü okumayı sevenlere iç dünyasında çatışma yaşarken benzer olaylarla karşılaşanlara yol gösterecek olan bu kitabı tavsiye ediyorum. Göreni değer bileni çok raf ömrü kısa olsun.

Tek Kişilik Aşk

BANU İMER

ŞAİRLER / JASNA GUGIĆ

şairler neredesiniz
siz büyücü müsünüz?

Bu hüznü dünyayı renklendirelim
ve maskeli insanlar,
parlak sözlerimizle
çünkü bu gözler maskelerin ardında,
zaten parlaklıklarını ve parıltılarını kaybettiler
çünkü asla nefes almıyoruz.

Devam et, sesini yükselt
ve ayakkabılarınızdaki çamuru silin,
tüm bunlar için
evlerinde sessiz insanlar,
sefalet içinde boğuldu
günlük ve sıkıcı iş.

Hayal gücümüzün kanatlarını açalım
bu program odaklı dünyada
ve çocukluğun kokusunu koru
ve ilk öpücükler
canlı!

Aşka geri dönmesi için bir şans verelim,
hayatın o ilahi sevinci,
hadi şiirlerimizi dökelim
ve sokaklarda akmasına izin ver
bütün dünyada
ve uzanıp dokunmasına izin ver
her yalnız adam gözyaşları içinde
ve siyahlı her kadın.

Tüm Hakları Saklıdır@Jasna Gugić

Çeviren: Mustafa Gökçek

BİYOĞRAFI

Jasna Gugić, Hırvatistan'ın Vinkovci şehrinde doğdu. Jasna Gugić Derneğin Başkan Yardımcısıdır.

Dünya SAPS Halkla İlişkiler Sanatçıları ve Yazarları Derneği, Küresel Okuryazarlık Elçisi ve Küresel Yazarlar için Asih Sasami Endonezya Kültürü, P.L.O.T.S. Yaratıcılar Der-gisi Hırvatistan Büyükelçisi. Birçok edebiyat derneğinin üyesidir.

ŞEFKAT-Dünyayı Kurtar antolojisi, 130 dünya şairi tarafından yazılmış bir şiirdir. sonuncu UHE tarafından Hırvatistan'a verilen tek büyük adaylık ödülü - Hispanic World Yazarlar Birliği - César Vallejo 2020 Dünya Kültürel Mükemmellik Ödülü.

Jasna, şiir dalında birçok uluslararası ödülün birden çok kazananıdır ve Literatür birçok dünya diline çevrilmiştir. İlk bağımsız şiir koleksiyonu yayınlanan 2021, "Song of Silence" başlıklı İngilizce-Hırvatça iki dilli bir baskı. O yaşıyor ve çalışıyor Zagreb, Hırvatistan.

Şiirlerinin çoğu birkaç dile çevrilmiştir. yabancı dillerde ve ortak koleksiyonlarda temsil edilmektedir. Şiirleri yayımlandı.

BULGAR ŞİİRİNDEN ÇEVİRİLER (son)

- GÜYSÜM BİLALOVA -

“SESSİZ BİR GECEYDİ

-DORE GABE ISIDORA-

Sessiz bir geceydi. Gümüőİ sular da
Solgun ay kendine bakıyordu.
Uyuyan yaprakların sessizliğinde
Dökülen ışınları uslanıyorlardı...
Ve sen yanımda – hem mutluluk hem hüzün,
Ruhta içiçe geçmiş ışınlar ve karanlık -
Ve titreyerek elimi koydum
seninkinin yanına... Atmazdı kalpler,
taşkın göğüsler solumazlardı...
Ürkek sessizlik ne fısıldıyordu?
Ayın bakışında ne saklıyordu,
Saydam suların altında gözü yaşlı?”

Dora Gabe ISIDORA. Yahudi asıllı Bulgar Şairi. 28 Ağustos 1886'da bugün asıl adı Dobrichko olan (Harmanlık) köyünde doğdu. Őumnu'da çıkan "*Mladina*" dergisinde ilk Őiirini yayınladı (1900). 1944'ten sonra yeteneğini çocuk edebiyatı alanında gösterdi. Şair; 1917'den yaşamının sonuna kadar üretken bir çeviri etkinliği sergiledi. Lehçe, Çekçe, Rusça, Fransızca, Yunanca dillerinden çeviriler yaptı. En tanınan çeviri eseri, "*Polonyalı Şairler Antolojileri*"dir. Eserleri Avusturya, Arjantin, İngiltere, Vietnam, Almanya, Yunanistan, Kanada, Küba, Lübnan, Peru, Polonya, Romanya, Rusya, Slovakya, Ukrayna, Fransa, Çek Cumhuriyeti'nde çevrildi.16 Kasım 1983'te, 97 yaşında Sofya'da öldü.

TEKİRDAĞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROSU

İNSAN OLMAK

- MEHMET ALTAŞ -

Kabalığı yenmek, katılığı yumuşatmak, hoyratlığı atmak, hödüklükten sıyrılmak, hamlığı olgunlaştırmak, kalınlığı inceltmek, çığılığı pişirmek, sertliği tatlılaştırmak, sivriligi yuvarlamak, hırtlığı bırakmak, pürüzleri törpülemek, kiri yıkamak, pası kazımak, çirkinliği güzelleştirmek, dalkavukluktan iğrenmek, çıkarıcılıktan arınmak. İNSAN OLMAK. Türk tiyatrosunun yetiştirdiği Büyük Sanatçı Muhsin ERTUĞRUL böyle tanımlamış TİYATRO SANATINI.

ŞEHİR TİYATROLARI:

Tiyatro yaşamın izdüşümüdür. Şehir tiyatroları bulunduğu kentin ocak başıdır. Orda söylenir kentin en güzel türküleri. Orda okunur manileri. Orda anlatılır en güzel masalları. Ağıtlar orda yakılır. Dramlar, destanlar orda kurgulanarak sunulur kentin insanlarına. İki kalas, bir heves sahneye tutunan sanatçılar bu duygular ile buluşur şehrin tiyatrosunun sahnesinde. Perdelelerini bu coşkuyla açarlar. Sevinçlerini, hüznlerini o sahnede yaşar, yaşatırlar, paylaşırlar.

Sahne, sanatçı ve kentin insanı ayrılmaz bir

üçlüdür. Şehri tiyatro sanatı ile yoğur, şekillendirir ve çağdaşlığın aydınlık kapısını aralar. Her perde açılışında biraz daha ileri götürür. Tiyatronun rampa ışıkları ile aydınlatır ŞEHİRİ.

GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM

Tekirdağ Şehir Tiyatrosu 7 Mayıs'ta "perde" dedi. İlk oyun. İlk heyecan. Murat ATAK yönetiminde Haldun DORMEN'in ünlü oyunu GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM. Oyunun müziklerini Cem İDİZ, Müzik Direktörü Salih DEMİRCİ, Kostüm Krea-törü Funda ÇEBİ, Dekoratör Büşra Eroğlu Doğan, Koreograf İhsan BENGİER, Işık Tasarımı ise Burak GÜLÇEBİ yapmıştır.

Oyun epik bir tiyatro denemesi olarak kurgulanmış ve sahneye uyarlanmıştır. Müzik ve dans ve koreografi ile donatılmıştır. Müzikler, dans ve koreografi ile oyun görselliğinin yanında etkileyici mesajlarını da izleyiciye kolayca ulaştırabilmektedir. Nitekim Epik Tiyatro'nun en büyük özelliği de sahneye ve yaşama eleştirel bir gözle yaklaşabilmektir. Sahnede yapılanın bir oyun olduğunu izleyiciye hatırlatabilmek, izleyiciyi gözlemci yaparak onu etkin bir konuma sokarak bir yargıya varması istenir. Bertolt Brecht "Burası bir tiyatro sahnesi, sizler izleyicilersiniz." diyerek izleyiciyi oyunun dışında tutar. Epik Tiyatro'da klasik tiyatrodaki gibi izleyicinin kendisini oyun içinde hissetmesi istenmez. İzleyici bir gözlemcidir. Oyun ile ilgili karar verici olması istenir. Olaylar ve durumlar bölüm sahne sahne verilir. Arada bir şarkılar söylenir. Müzik eşliğinde danslar yapılır. Anlatıcılar devreye girer. İzleyici tam bir gözlemci olarak kalmaya zorlanır. İzleyiciyi düşündürür. Olayları nasıl değiştirebileceği düşüncesine yöneltilir.

Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım oyunu Haldun Dormen tarafından 1964 yılında yazılmış ve ilk kez Ulvi Uraz Tiyatrosu tarafından İstanbul Devlet Tiyatrosu -Küçük Sahnede sergilenmiştir. Daha sonra Haldun Dormen tarafından 12 Mart Muhtırasından sonra, 12 Mart Muhtırası sonrası da hicvedilecek şekilde yeniden gözden geçirilerek güncellenmiştir

Oyunun yazarı Haldun TANER'in deyiimi ile "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım"ın ana teması da yanlış bir koşullandırma. Oyunun eksenini küçük, ezik bir adam. Kapsadığı süre yakın Cumhuriyet tarihimizin yetmiş yılı. Dekorları Türkiye ve Yakın Doğu Haritası. 31 Mart'tan, 12 Mart'a kadar oynanan siyasi oyunların zengin arka fonu önünde çeşitli dönemlerin, çeşitli koşullandırma evrelerinin kurbanı küçük ezik adamın acı komedyasını izliyoruz.

Oyunun kahramanları Efruz ile Vicdani, aynı mahallede doğup büyüyen iki arkadaş. Bu iki arkadaşın yaşam hikâyeleri içerisinde Osmanlı'nın son dönemi ile yakın Cumhuriyet tarihimizin 12 Mart sonrasına varan dönemi hiciv eder. Firuz'un oğlu Efruz gözü açık, işini bilen, girdiği her ortamda insanları nasıl idare etmesini bilir, kendini yalanları ile kabul ettirir bir karakterdir. Vicdani ise dürüst, çevresinde etliye sütlüye karışmayan, her şeyden önce vatani için yaşayan, saf bir karakterdir. Bu yüzden etrafındaki dönen dolapları bilemez, asla akıl erdiremez. Bu iki karakter yaşamın içinde zaman zaman yolları kesişerek yaşayıp giderler. Her yollarının kesişmesinde Efruz gemisini yürüten kaptan, vicdani ise gemide garip bir yolcudur. Aslında Efruz ve Firuz karakterinin hayat serüvenleri içinde Cumhuriyetimizin yirminci yüzyılının analizi yapılmaktadır.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosunun ilk oyunu olarak seyircisine sunduğu oyun olan "GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM"ın finalinde bize verdiği mesaj "GÖZLERİNİZİ KAPAMAYIN GEREĞİNİ YAPIN" İşte bu duygular ile ayrıldık salondan.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin kuruluşunun yaklaşık dokuz yıllık bir geçmişi var. Kurulduğu günleri hatırlarsak doğru dürüst hizmet binası bile yoktu. Belediyecilik hizmetleri açısından on bir ilçenin altı yapısı, üst yapısında sorumluluğu vardı. Bu süreç içerisinde kurulu

şunu tamamlayıp sürdürdüğü altı yapı ve üst yapı hizmetlerinin yanında Eğitim, Kültür, Sanat kurumları olarak çok önemli bir mesafe almıştır.

On bir ilçemize yapmış olduğu okul binaları yanında dört ilçemize kültür merkezi, kendi hizmet binası içerisine aynı zamanda tam donanımlı çok amaçlı salonu tesis ederek Tekirdağ için uzun yıllardır özlemi duyulan şehir tiyatrosunu kazandırmıştır. Şehir tiyatrosu salonunu ise uzun yıllar Tekirdağ'da amatör olarak tiyatroya gönül vermiş rahmetli Yılmaz İÇÖZ'ün adının verilmesini de anlamlı buluyoruz. Tiyatroya verilen bir ömrün vefa olarak karşılık bulması olarak algıladık. Tiyatro salonunun fuayesine de Tekirdağ Saray ilçesi Büyük Yoncalı beldesinde doğup büyüyen ve ülkemizin tanınmış tiyatro ve sinema sanatçısı Mürüvet Sim'in adının verilmesi ayrı bir anlam katacağı diye düşünüyorum.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi-Şehir Tiyatrosunun perdelerinin açıldığı ilk oyunun finalinde söz alan Büyükşehir Belediye Başkanımız Kadir ALBAYRAK kültür ve sanat adına iki müjde daha vermiştir. Evet yıllardır eksikliği hissedilen, Milli Bayramlarımızda Şanlı Bayrağımızı göndere çekilirken kayıttan okunan İstiklal Marşımız artık Tekirdağ Büyükşehir Bandosu eşliğinde okunacaktır. İlk gösteri 30 Ağustos törenlerinde gerçekleşecektir. Diğer müjde ise Kent Orkestrası. Önemli günlerde, Milli Bayramlarda, Anma günlerinde, Festivallerde Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası konserlerini dinleyeceğiz. İlk gösteri Otuz Ağustos Zafer Bayramı kutlama etkinlikleri.

Kültür ve sanata yapılan yatırım insana yapılan yatırımdır. Başta Büyükşehir Belediye Başkanımız Kadir ALBAYRAK olmak üzere tüm emeği geçenleri kutluyoruz. Yürekten alkışlıyoruz. Tekirdağ halkını da özellikle şehir tiyatrosunun oyununu izlemeye davet ediyoruz.

TEKİRDAĞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ŞEHİR TİYATROSU

PERDELERİNİ AÇIYOR

YAZAN
HALDUN TANER

REJİSÖR
MURAT ATAĞ

BESTECİ
CEM İDİZ

MÜZİK DİREKTÖRÜ
SALİH DEMİRCİ

KOSTÜM KREATÖRÜ
FUNDA ÇEBİ

DEKORATÖR
BÜŞRA EROĞLU DOĞAN

KOREOGRAF
İHSAN BENGİER

İŞİK TASARIMI
BURAK GÜLÇEBİ

Beni Tara

<https://tiyatro.tekirdag.bel.tr>

2 PERDE - ŞARKILI İBRET

YAZAN
HALDUN TANER

REJİSÖR
MURAT ATAK

BESTECİ
CEM İDİZ

MÜZİK DİREKTÖRÜ
SALİH DEMİRCİ

KOSTÜM KREATÖRÜ
FUNDA ÇEBİ

DEKORATÖR
BÜŞRA EROĞLU DOĞAN

KOREOGRAF
İHSAN BENGİER

İŞİK TASARIMI
BURAK GÜLÇEBİ

YENİ TİYATRO DERGİSİ 10. ULUSLARARASI EMEK VE BAŞARI ÖDÜLLERİ

UMARIMIZ SEVMEK
- MERAL TABAKOĞLU TOKSOY -

Bilmek istiyorum
Uzayın karanlıklarında neler olup bittiğini
Ruhun bedeni terk ettiğinde ne hissettiğini
Karıncaların gücünün
İpek böceğinin dirayetinin
Kaç kişiyi enterese ettiğini

Bilmek istiyorum mesela
Saraylarda saltanat sürenlerin
Geceleri kâbus görüp görmediğini
Yollara, hastanelere, köprülere
Daha kaç neslin haraç vereceğini.

Sefaletle mahkûm edilenlerin
Ne zamana kadar şükredeceklerini...
Şimdiye dek kaç yüz milyon
Vaatlerde kalan vaat işittik, hesaplanabilir mi?
Sözün “Namus” olduğunu ilkokulda öğrenmiştik
Her okulun müfredatı aynı değil mi?

İnsanların çoğalmasıyla, arıların tükenmesinin
Eş tehlike yaratması
Çarpıcı değil mi?
Çevre, hayvan ve insan sevgisi
Sonradan öğrenilebilir mi?

“Sevmek dokunmaktır.” der “Desmont Morris.”
“Sevilmek iyi eder.” der “Leyla Erbil.”
“Yolu sevgiden geçenlerle, bir gün buluşuruz.” derdi Kayahan
“Umarımız sevmek!”
Sevgiyle dokunmak!
“Sevmeyi sevmek tek çare...”

ANADOLU KOKARDI / SALİH KOÇ

Kimse kalmasın diye;
Sanatsız,
Kitapsız,
Ve de sahipsiz.
Adına Köy Enstitüleri dediğimiz,
Bir türlü kıymetini bilemediğimiz,
Öyle köklü mekteplerimiz
Vardı ki bizim!
“Yaparken öğrenirdi,
Öğrenirken yapardı”
Bu; ne duyulmuş,
Ne de görülmüş şeydi...
Özgür okuma saatleri vardı.
Herkes mutlaka okur,
Bazıları da yazardı.
Ve de yazdıklarında,
Boram
Boram
Anadolu kokardı...
Atölyeleri vardı;
Resim,
Ahşap,
Demir.
Salonları vardı;
Müzik,
Tiyatro,
Sinema.
Her yerinden kültür akardı.
Her melodisi,
Her perdesi,
Her sahnesi,
Boram
Boram
Anadolu kokardı...
Adına Köy Enstitüleri dediğimiz,
Bir türlü kıymetini bilemediğimiz,
Öyle köklü mekteplerimiz,
Vardı ki bizim...
Şimdilerde onlara;
Çok,
ama
Çooooook hasretiz...

MAVIDİR DÜŞLERİM SENİNLE -CEMAL KARSAVRAN -

**gidişini düşünemiyorum
cam kırığı kalır gözlerimde
bulunmayan cevher oldun
sana çıkar tüm yollarım**

**ikrar ediyorum ateşlerdeyim
merkezimde dolanırsın yüreğimin
çiçek açar filiz verir
dikenleşir yeşermişlerim**

**sensizliğim durgunsu sulardır
imgelerim kaybolur
duman kaplar her yanı
boğulur
um karanlığında**

**esir zamanların kısılcacında kalırım
kelepçeler vurulur kalemime
dört yanım sarmaşık duvar
sıkılı kalır parmaklarım**

**mesken tutar gözlerin gözlerimi
masum akşamüstüdür bakışların
şiiirlerim seni yazar kirpiğınle
mavidir düşlerim seninle**

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TRAKYA BALKANLARDA TASAVVUF, BEKTAŞI. BEKTAŞI SÜREKLERİ VE ŞEYH BEDREDDİN'İLER

REFİK ENGİN*1

BİRİNCİ BÖLÜMÜN DEVAMI

1.B. Bektaşilik Nedir: Bektaşilik Türk ulusuna özgü töre ve inanışların İslamiyet'e uyarlanmasıdır. Başka bir ifade ile Türk'ün Müslümanlığı yorumlama tarzı içinde şeklenmiş toplumsal bir harekettir. Bektaşilik, Anadolu'da Hacı Bektaş Veli tarafından kurulmuş daha sonraları Balkanlara yayılmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin ilkelerine uyanlara Bektaşî denilmektedir. Bektaşilik kişisel bir olgudur. Kişi ile başlar kişi ile biter. Bektaşî olmak için çocuklu veya çocuksuz olma şartı aranmaz. Bektaşilikle ilgili olarak Doç. Dr. Bedri Noyan şu tanımlamayı yapmaktadır:

“Bektaşilik ne geriliktir ne de gericiliktir. Tam aksine, sınırsız ilericilik ve özgürlüktür. Bu nedenle, onun mayasını ulusumuzun kültürü oluşturmuştur. Fakat o ırkçı değildir ve insanları; iyilik dayanışma karşılıklı sevgi ve saygı içinde yaşatmayı amaçlamış, hatta zaman da bu anlayışı uygulamıştır.”(Noyan, 2002:kapak yazısı)

Merhum Doç. Dr Bedri Noyan Dede babamız benim de bulunduğum bir toplantıda **“Biz iyi insana Bektaşî deriz,”** demişti. Amma her Bektaşî'yim diyen de kişi de iyi insan sayılmaz. Kâmil insan olmadıkça dilde olur amma gönülde olunamaz.

Bektaşilik ve Alevilik İslamiyet'in farklı yani batini yorumlarıdır. İlkelerini Kur'an'ı Kerim'den alır. Bazı kişiler Aleviler ve Bektaşiler

İslam'ın içinde mi dışında mı diyerek büyük cahillik yapmaktadırlar. Bektaşilik Türk töresinin ile İslamiyet'in birleşimidir. Esasında Kur'an'ı değil de Arap töresini ve uygulamaları din diye halka verilmektedir. Türkçe okunmasını istememeleri meallerin birbirini tutmaması dine en büyük zarardır. Siyasilerin devresine göre Kur'an'ı Kerim mealleri değişmesi bunun örneğidir. Okuduğunu anlamayan bir topluluk yaratıldı. Sen oku Allah anlar durumuna getirildi. Asla Yaradan'ın bizim okurken sadece Arapça okuyacak diye bir kaide yoktur. Toplum körü körüne itaat eden bir yapı için çalışılmaktadır. Ülke bütçesinin neredeyse dörtte biri Diyanet İşlerine ayrılıyor. Halkı bilinçlendirme ve birleştirme yerine korku ve ayrıcalıklar daha çok körüklenmektedir. Siyasetin içine çekilmiş bir, inanç halka nasıl yarar getirmiyorsa Bektaşilik ve Aleviliği de tanımayan, bilmeyen ve kuralları uygulamayan bir toplum inancı ne olursa olsun yarar getirmez. Amacımız bir arada yaşayan ve yaşaması zorunlu olan toplumların kaynaşmasını sağlamaktır.

*Refik Engin Araştırmacı Yazar Sorumlu Yazar
refikengin56@hotmail.com <https://orcid.org/0000-0001-5089-2228>

Bektaşiler ibadetlerini Türkçe yapar. Fakat bu duruma, geçmiş yüzyılların softaları karşı çıkar. Bektaşilik, İslamı Türk milletinin dini haline getirmeyi amaç edinen bir düşünce sistemi idi. Böylesi bir sisteme ise yanlış olarak *tarik* (yol) sıfatı verildi. Eski mensuplarının birçoğu da bunun üzerinde durmadan olduğu gibi bu deymi kullandılar. Bugün bunun hesabını sorma zamanı gelmiştir. Bektaşilik bir tarik değil, geniş bir hoşgörülüktür, bütün dünya milletlerini ve dinlerini sarabilen bir fikir sahibi olma (tefekkür) zenginliğine sahip olarak, Türkün İslamiyet'i, dini anlayışıdır. Hazreti Pir Hacı Bektaşî Veli zamanında çok sade, çok güzel olan bu erkâna, daha sonraları ayet ve Arapça metinler katıldı (Noyan, 1998:XXVI.).

Hazreti Pir'in doğum ve Hakk'a yürüyüş tarihleri çeşitli kaynaklarca değişik verilmiştir. Pek çok kaynak tarafından evlenmemiş olduğu bilinse de evli olduğunu söyleyenler ve kabul edenler vardır. Araştırma konumuz onun yolu erkânından gidenlerin tarihçe ve erkânları ile ilgili olduğundan kısa bir tanıtım amaçlanmıştır. Aşağıdaki alıntı kayıtlarımız Salih Bedreddin Noyan'ın (Bedri Noyan Dede Baba'nın) Bütün yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik C1 kitabından özet alıntılardır. Bu kitapta çeşitli eser ve kişilerin hayatı hakkında geniş açıklamaları vardır.

1.C. HACI BEKTAŞI VELİ Kimdir.

Asıl adı Mehmet Bektaş'tır. 640 M 1242 Horasan'ın Nişabur kentinde doğmuştur. H 738 M 1337 yılında Nevşehir'in kendi adı ile anılan eski adı **Suluca Karacahöyük** günümüzde **Hacı Bektaş** ilçesinde Hakk'a yürümüştür. Aşıkpaşazade Tarihi'nden başka bütün kaynaklar, Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin Orhan Gazi ile görüştüğünü kabul eder. Hakk'a yürüyüş tarihleri hakkında değişik veriler vardır. Annesi Ahmet Efendi kızı Hatem veya Hateme Hatun'dur. Babası Nişabur'da vali ve idareci İbrahim Sani'dir. 1256 yılında dünyada ilk Bektaş dergâhını bugünkü Hacı Bektaş ilçesinde kurmuştur. Bugün buraya **Dergâh-ı Pir** veya **Pir Evi** denilmektedir. Pila-veled (Çocuğu olmaksızın) Hakk'a yürüdüğü bilinmektedir. Hazreti Pir evlenmemişlerdir. Mücerret olarak Hakk'a yürümüşlerdir. (Noyan,1998:1,2,24)

Hacı Bektaş Veli eğitimini Şeyh Lokman-ı Perende'den aldı. Lokman-ı Perende, Ahmet-i Yesevi'nin halifelerinden olup, zahir ve batın ilimlerinde derin bilgilere sahipti. ([www.tr.wikipedia.org/Hacı Bektaş Veli](http://www.tr.wikipedia.org/Hacı_Bektaş_Veli))

Bektaşilik geçmişi çoğu kez eski elyazması Velayetnamelerden öğrenilmektedir.

O halde Velayetname nedir? Tarikat ileri gelenlerinin menkıbeleşmiş hayatlarından söz eden mensur eserlerdir. Pek çok Velayetname yazıldığı kişilerin hayatlarını yitirdikten çok seneler sonra onların yollarını izleyenler tarafın-

dan yazılmıştır.

Bunlara örnek olarak Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi, Abdal Musa Velayetnamesi, Osman Baba Velayetnamesi, Demir Baba Velayetnamesi gibi pek çokları sayılabilir.

Bazı Velayetnamelerin birden fazla yazılmış olanları vardır. Halk arasında bunlara nüshalar denilmektedir. Anlamı çoğaltılmış birden fazla yazılmış anlamındadır. Yakın dönemde basılmış pek çok Velayetname ve bunlar hakkında yazılmış yazılar ve üniversite tezleri vardır. O zamanın yıllıkları gibidir.

Bazı bilgileri kısa kısa verme amacımız bu konuda geniş bilgileri okuyarak bulmanız öğrenmeniz içindir. Aslında uzun uzun yazılması biraz bilgisi olan okuyucuya yararı olmamaktadır. Aslında geçmişe ait net bilgiler çok azdır. Uzun yazıldığı zaman okuyucu öğrenme yerine yazılanların yanlış ve eksikliğini bulma derdinde oluyor. Bu kendini kanıtlama değildir. Amacımız bilgileri kısa vermektir. Bu konularda www.refikengin.com sitemde ayrıca birçok makalemde geniş anlatımları görebilirsiniz.

Aslında gelen Horasan Erenleri sadece mutasavvıf değil aynı zamanda savaşçı ve halkın dini ve sağlık konularında yardımcı olmuşlardır. Hiçbir zaman yerel halka baskı kurmamışlardır. Onları iyi tanıyan ve onlar ile kaynaşan bu erenler aslında Osmanlı'ya gönülleri ile kale kapılarını açmışlardır. Yerel halkın inançlarına baskı ve ters söylemlerden kaçınmışlardır. Yani onların yaşamlarına ve inançlarına karşı keskin karşı söylemler yerine ahlakı ve insancıl hareketleri ile yakınlaşmışlardır. Özellikle kutsal değerlerine saygı göstermeleri ve bundan yararlanmaları olmuştur. Tekke ve zaviyelerini kurarken onların mal ve namuslarına karşı ters kararlardan kaçınmışlar kendilerinin güvenlikleri içinde onların bazı inançlarından faydalanmışlardır.

Eski Bektaş derviş ve mürşitlerinin nefes defterlerini incelediğimde içlerinde sadece tasavvufi şiirler yoktu. Yol erkân notları erkân notları yer alıyordu. Ayrıca defterlerin sonlarına doğru her mürşittin hayvan ve insan hastalıklarına dair bazı uygulamalar da gördüm. Sadece gönülleri değil aynı zamanda sağlık konularına da duyarlı olmuşlar. Pek erenimizin Balkanlarda yerleşirken halkı etkileyecek bazı şeyleri de halkla paylaşmışlardır. Güçlü olanlar güçsüzlere eziyet edeni yenmişler adalet getirmişler. O yöre toplumuna yararlar sağlamışlardır.

Kerametler göstermişler. Genelde bu yaşam kaynağı olan su kaynakları bulma çıkarma vs. şeklindedir.

Yerleşim yerleri insanoğlunun her zaman su kenarları veya su kaynaklarının bol olduğu yerleri seçmişlerdir. Bilhassa ilk zamanlar eski kilise ve kutsal Ayazma yerlerini seçmelerinde en önemli unsur bu yerlerin yerel halkın kutsal saydığı kan dökülmesini istemedikleri yerlerdir. Balkanlarda tekke, türbe ve zaviyeler çalışmamda 2014 ilk baskımızda 2983 adet tekke, türbe ve zaviye kaydı bulmuştum. 2023 yılında çalışmamda bu sayı 5252 âdeti geçmiştir. Bu sayı içinde büyük çoğunluğu Bektaşî tekke, türbe ve zaviye kaydıdır. Orada gördüğüm kutsal yerlerde mekân tutarken asla o yerdeki bazı bina veya kutsal sayılan yerlerin halkı kızdıracak bir oluşmuşlar olmamıştır. Benim uzun yıllardır Trakya ve Balkanlarda Bektaşî ve Bektaşî Sürekler, Şeyh Bedreddin inancında en büyük özellikleri de yerel halk ile evlenme yapmadıklarıdır. Öyle ki yakın zamana kadar bu toplumlar kendileri inançları dışında dahi evlenmelere izin vermemişlerdir. En büyük özellikleri de akraba evliklerine ve komşu kızı almamalarında kesin kararlılıklarıdır. Toplumların hele yerel halk ve küçük toplulukların nesil devamı korkusu nedeniyle gelen halklara karşı tavır aldıklarını görüyoruz. Bunu 1856 başlayan ters göç ile yerleşim yerleşimlerdeki yerli halklar ile yaşamışlar. İlk zamanlar göçmen gelenler köyün yakınında ayrı yerleşim oluşturmuşlardır. Bektaşî ve Bektaşî Sürekleri ve Şeyh Bedreddin muhiplerinin yerel halklardan (Yerel ile kastedilen Rum, Ermeni, Bulgar vs. halkları) kız almadıkları gibi ikinci eş alınmasına da karşı olmaları yerel halk tarafından hoşgörü ile karşılanmıştır. Her toplumun kendi özünü, inancını, geleneğini koruma isteği vardır. Onun için çalışmamda halktan ve arşivlerden bu yabancı evlilikler ile ters bir bilgi görmedim.

Yalnız Balkanlarda Arnavutluk'taki yerel halkın büyük çoğunluğunun İslam'ı kabul etmelerinden sonra Bektaşîliği (Balım Sultan Babagan kolu Bektaşîliğini) benimsemesi ile Arnavutluk yöresinde az da olsa evliliklerin olduğunu tespit ettim. Bugün Arnavutluk resmi din İslam/Bektaşî olarak söylüyorlar. Yani İslamiyet'i kabul etmelerinde en büyük etkenin Bektaşî olması nedeniyle hoşgörü oranından dolayı kendilerini bu şekilde belirtenlerin sayısı hayli fazladır. Aslında Bektaşîlik kişiseldir. Doğuştan veya aileden bir Bektaşîlik yoktur. Bektaşîlik kişi ile başlar kişi ile biter demek bu yola giriş vardır anası-

nın veya babasının inancından dolayı Bektaşî sayılmazlar. Bektaşîliğe giriş töreni yani nasip alma olmalıdır.

Balkanlarda Bektaşîlere karşı hâlâ büyük saygı vardır. Dostum Prof. Dr. Alemdar Yalçın Arnavutluk arşivini ve bazı Balkan ülkelerinden arşivleri almak için gittiğinde bir yöreden geçmeleri gerektiğini amma Sırpı keskin nişancılarından dolayı o yöreden geçemediklerini anlatmıştı. O yöredeki bir Bektaşî Babası bir taksinin "Ön kaputun üzerine ben oturacağım," diyor düşmemesi içinde bir kuşak ve benzeri şey ile de durmasını sağlıyor. Balkanlar da inanç önderleri özel giysileri ile gezmelerinde bir kanuni sakınca yoktur. Babagan kolu Bektaşî Mürşidi giysileri ile taksinin ön kaputuna oturuyor. Gidecekleri yere kadar tek bir durdurulma -veya bir hakaret oluşum olmuyor. Hatta Bektaşî Babasına saygısızlık yapılmamıştır. Osmanlı Devleti'nin bazı arşiv belgeleri bu sevgi ile alınmıştır.

Hıdır Çokçeken Halife Baba her yıl olmasa da muhakkak Bulgaristan, Arnavutluk ve Makedonya'ya geziye gider. Oradaki canları ile buluşur. Oranın insanlarını ve geleneklerini çok iyi bilmektedir. Yine böyle bir gezi sırasında gidecekleri istikametten bir Makedon kadın ile elinden tuttuğu küçük çocukla onlara doğru gelmekte imiş. Hıdır Babaların önünde bir sarıklı hoca gidiyormuş. Tarikat mensubu ve diğer dini liderler geleneksel giysileri ile dolaşabiliyorlarmış. Yanındaki arkadaşı "Bak o kadın ve çocuk hocanın yanına yaklaşınca karşığı kaldırıma geçecekler," demiş. Bu olay Makedonya'da olmuş. Dedikleri gibi kadın sarıklı cami hocasının hizasına geldiğinde karşıya kaldırıma geçmiş. Hıdır Çokçeken Halife Baba ve arkadaşı adımlarını yavaşlatarak bu olayı izliyorlarmış. Onlar da kadının istikametine geçmişler. "Bakalım bizi görünce tavrı ne olacak?" demişler. Kadın yaklaşınca kendi dili ile Bektaşî Babalarına yaklaşarak "ÖP BABALARIN ELİNİ" diye oğluna söylemiş. Çocuk da bunu aynen yapmış. Hıdır Çokçeken Halife Baba da hayli bu olaya şaşırılmış. Hıdır Çokçeken Halife Baba "Nedeni bilemem ama buranın halkı hâlâ bizim gibi babaları sever, sayarlar," demiş. Aynı istikametteki bir dükkâna alışverişe giriyorlar. Dükkân sahibi yabancı konukları buyur edip birer kahve söylemiş.

Yaşadıkları olayın şokunu atlatamayan iki arkadaş bunun nedenini yaşlı dükkân sahibinden öğrenmek istemişler. Olayı aynen anlatmışlar. Dükkânın sahibi yaşlı hayli hoşgörülü biri imiş. “Biz yerli halk olarak önce yeşil sarıklı Bektaşî Babaları ardında Müslümanlığı ve ardından da beyaz sarıklıları hocaları tanıdık. Bunları bize dedelerimiz büyüklerimiz anlatırdı,” demiş. Zamanla Osmanlı’nın gücü azalınca bura halklarına da tutumu değişmiş. Yeşil sarıklıların yerini beyaz sarıklı hocalar almış. O zaman namusu muza, inançlarımıza gezmelerimize, giyinmelerimize karışır sataşır olmaya başlamışlar. Halkın istenmeyen olayları tavırları bizzat bu kişiler uyguluyor ve uygulatmaya çalışıyor olmuşlar. Veya desteklediklerini göstermişler. Hoşgörü yerini şiddete ve zorbalığa bırakır olunca yerli halkın Osmanlı’ya tavrı da değişmeye başlamış. Osmanlı’nın çıkması için gerekli ne varsa yapılmış. Buna da pişman olduklarını gelenin Osmanlı’nın kötü durumunu bile aratır olmuş. Yaşlı kişi **“Eğer Osmanlı ve iyi niyetini değiştirmeseydi bazı uygulamaları düzeltmiş olsaydı Osmanlı’yı buralardan hiç kimse çıkaramazdı,”** demiş. “Biz hoşgörüyü ve Müslümanlığı, kardeşliği Bektaşî Babalarından gördüğümüz için hâlâ onları saygı ile anar gördüğümüz gibi yolda karşılaşınca evlatlarımıza onların ellerini bile öptürürüz,” demiş.

İşte gerçek hayattan yaşanmış iki olay Balkanların nasıl fethedildiğini halka yaklaşanları gönül erenlerinin nasıl unutulmadığını göstermektedir.

Trakya ve Balkanlarda her büyük toplum bir kendine gelenek, görenek ve inanç seçmiştir. Bu bize araştırmalarımızda kolaylık sağladığı gibi inançlar da zaman ile değişimler sonrası da yazılarımızda bazı kişilerin geçmişlerinden dolayı yazdıklarımıza karşı gelmelerine ve bizi yanlış yazıyor diye sitemlerine kadar varmıştır. Bir bakıma doğru da sayılır. Bektaşilik kişiseldir. Toplumsal olması için o yörede ve yerleşimde çok etken olması gerekmektedir. Zaman içinde toplumları bir koruyucu durumuna getirmiştir. Günümüzde de hâlâ toplumlar kendilerini tanımadıkları ve tanıtamadıkları için halkları yüzyıllardır gördüklerine değil duyduklarına inanmalarından dolayı halklar arasında ayrışmalara yol açmıştır. Çıkar toplumlarının ve kişilerinin BÖL

PARÇALA YÖNET ilkesine halklar üzerinde etkileri günümüzde de vardır.

Biz toplumun tamamının benimsediği inançlar da dahi Sünnileşen ve eski inancında uzaklaşan ve benimsemeyenlerin olduğu asla inkâr etmiyoruz. Tasavvufi inançlarda kınama ve başka inançlara baskı ve her türlü aykırı uygulamalar kabul edilemez. Hoşgörü vardır. Onun için bir toplumun dışlaması veya tanıtılmasında bu tür tanımlar yapılırken dikkat edilmelidir. Trakya ve Balkanlarda Bektaşî ve Bektaşî Sürekleri ve Şeyh Bedreddin’iler doğuştan olan bir inancı ve uygulamayı kabul etmedikleri için biz **“Bizler Alevi değiliz Alevilere de karşı değiliz,”** deriz. Ne yazık ki pek çok yazarçizerlerimiz bizleri ve bu inançları tanımlarken Alevi demektedirler. Aslında Alevilik ocak sistemi ile ve Seyitlik olayına bağlıdır. Hâlbuki Soy sistemine göre olmayan Bektaşî ve Bektaşî Sürekleri ve Şeyh Bedreddin’ilerin Alevilik ile bir bağlantıları asla yoktur. Bazı Alevi toplumlarının bunlarla ilgili bir çalışma yoktur. Asla bu tür anlatımlar doğru değildir. Bazı toplumlar Balkanlara göç ile Alevi olarak geçmiş olabilirler amma zaman içinde inanç değiştirdikleri de göz ardı ediliyor. Alevilik doğuştan ve soydan kabul görmesi de yanlıştır. Kapalı spor salonlarında yapılan gösteri ve uygulamalar Alevilik töreleri ve inançları ile bağdaşmıyor. Sadece Balkanlara gelen Balabanların bir zamanlar Alevi olduğunu zaman içinde Kızıldeli’ye bağlandığını biliyoruz. Anadolu’ya tekrar göç eden bu toplumun günümüzdeki inancı ile uygulamaları ile Seyit Ali Sultan Musahipli Bektaşiliğinin üzerine bir çalışma olmadıktan konumuzun içinde dâhil etmiyoruz. Bektaşilik ve Sürekler ve Şeyh Bedreddinlerdeki lider seçmeleri ve uygulamaları her inancı anlatırken değineceğiz. Musahiplik sadece Alevilikte yoktur. Amma Musahipsiz Bektaşilik ve yaşayan erkânları günümüzde vardır. O halde her musahip erkânı Alevi değildir. Hacı Bektaşî Veli ardından ardalarında **yani onun izinde** Yürüyen ve erkân kuran Abdal Musa ve Seyit Ali Sultan Bektaşî Sürekleri vardır. Abdal Musa Sürek Bektaşiliğinde musahiplik yoktur.

Hıdır Çokçekken. Makedonya/Kanatlar.1922-İstanbul 2010 İlkokul.

Seyit Ali Sultan'a bağlı inanç gruplarının hepsi Musahipli'dir. O halde Hacı Bektaşı Veli devresinde Musahiplik veya Musahipsiz mi erkân vardır. Tüm yazılı kaynaklarda Hacı Bektaşı Veli mücerrettir. O halde bu devre Bektaşı erkânının Musahipli veya Musahipsiz oluşu hakkında bana kesin bir şekilde yanıt verecek yazılı bir kaynak şimdiye kadar göremedim. Bazı kişisel çıkar ile bazı şeyler yazılıp çizilebilir amma Velayetnamelerde dahi bu konu yoktur.

Alevilikte seyitlik şart amma Trakya ve Balkanlarda manevi seyitlik var. Bunu Alevi Erenleri ve Dedelerinin kabul etmelerini beklemiyoruz. Hâlbuki günümüzde pek çok Alevi Dedesi olduğunu söyleyenlerin ellerinde Seyitlik Belgesi yoktur. Eski yazıdan var olduğu söylediklerinin pek çoğunun da gerçekten Seyitlik Belgesi olmadığını herkes biliyor. Osmanlı'da Seyitlik Belgesi veren kurum Nakîbüleşraflık Müessesesi idi. Ayhan Işık'ın İstanbul Üniversitesi'nde, 2013 yılında tamamladığı doktora tezi çerçevesinde, Osmanlı'da Seyitler ve Nakîbüleşraflık Müessesesi üzerine bir tezi okunmalıdır. 1600 sonlarından sonra alınan belgelerin de aslında pek gerçeği yansıtmadığı hakkında pek çok bilim insanından duymuştum. 2000'li yıllarda Cem Vakfında Dedeler Babalar toplantısında o kadar çok 'Dede'yim diyen gelmişti. %90 ellerinde bir belge yok idi. Hatta bir tanesine "Erenler Muhiplerin var mı?" dedim. "Hayır," dedi. "Eee o zaman nasıl 'Dede'yim diye geldin?" diye sorduğumda "Soydan," demişti. Muhip yok, inanç için çalışma yok, Cemevi yok, amma Dede!

1. Bölüm kaynakça

Kiel, Michael. (1980). "Sarı Saltık ve Erken Bektaşilik Üzerine Notlar" *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*.

Noyan, Bedri. (1998). "Bütün yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik". C.1. Ankara: Ardıç Yayınları.

Noyan, Bedri. (2002). "Bütün yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik". C.6. Ankara: Ardıç Yayınları.

Ocak, Ahmet Yaşar. (2002). "Sarı Saltık Popüler İslâm'ın Balkanlardaki Destanî Öncüsü". Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Ocak, Ahmet Yaşar. (2011). "Sarı Saltık Popüler İslâm'ın Balkanlardaki Destanî Öncüsü". Ankara: Türk Tarih Kurumu.

www.61medya.com

www.dergipark.org.tr

www.refikengin.com

[www.tr.wikipedia.org/Hacı Bektaşı Veli](http://www.tr.wikipedia.org/Hacı_Bektaşı_Veli).

www.turkedebiyati.org/ahmet-yesevi

ISTRANCA
Edebiyat Kùltür Sanat Dergisi

<https://istrancaedebiyat.com>

2024